

SUSTAV UPRAVLJANJA SIGURNOŠĆU U DJEČJIM VRTIĆIMA

Špelić, Matija

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:680421>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite

Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite

Matija Špelić

Sustav upravljanja sigurnošću u dječjim vrtićima

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2023.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department

Professional graduate study of Safety and Protection

Matija Špelić

Safety management system in kindergartens

Final paper

Karlovac, 2023.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite

Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite

Matija Špelić

Sustav upravljanja sigurnošću u dječjim vrtićima

ZAVRŠNI RAD

Mentor:
Davor Kalem, mag. crim.

Karlovac, 2023.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J.J.Strossmayera 9
HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 - 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Specijalistički studij: Sigurnosti i zaštite

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, 2023.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Matija Špelić

Matični broj: 112030538

Naslov: Sustav upravljanja sigurnošću u dječjim vrtićima

Opis zadatka:

1. Opisati nastanak i razvoj vrtića u svijetu i Republici Hrvatskoj
2. Definirati zakonske odredbe za poduzimanje mjera zaštite u predškolskim ustanovama
3. Analizirati kaznenu odgovornost za ugrožavanje sigurnosti djece i predškolskih ustanova
4. Definirati rizike u predškolskim ustanovama
5. Prikazati mjere zaštite u predškolskim ustanovama
6. Razčlaniti mjere zaštite u dječjem vrtiću Rakovac
7. Opisati mjere za poboljšanje sigurnosti u predškolskim ustanovama

Zadatak zadan:

6/2023.

Rok predaje rada:

9/2023.

Predviđeni datum obrane:

9/2023.

Mentor:

Davor Kalem, mag. crim.

Predsjednik ispitnog povjerenstva:

Lidija Jakšić,

PREDGOVOR

Ideja za tematiku ovog rada javila se u razgovorima sa suprugom koja je odgojiteljica u dječjem vrtiću te se ponekad dotaknemo i pojedinih situacija s kojima se susreće, a mogu se povezati sa sustavom upravljanja sigurnošću te joj se ovim putem zahvaljujem na strpljenju i podršci koju mi je pružila tijekom cijelog perioda studiranja.

Zbog velikog broja djece koja svakodnevno provode i više od 8 sati u ustanovi za rani i predškolski odgoj i naobrazbu te broja ljudi koji tom ustanovom svakog dana cirkulira javio se interes za pobliže upoznavanje sigurnosnih mjera koje se u vrtićima primjenjuju. Na taj način započela je avantura istraživanja, elaboriranja i analiziranja te pisanja ovog završnog rada.

Svoju zahvalnost iskazujem ravnateljici dječjeg vrtića Četiri rijeke lociranog u Karlovcu Aniti Štefanac te povjereniku zaštite na radu Krešimiru Župančiću koji su izdvojili svoje vrijeme kako bi mi omogućili da u rad uključim segmente iz sigurnosnog sustava područnog objekta Rakovac.

Zahvaljujem i predavaču Davoru Kalemu, mag. crim. što je prihvatio mentorstvo i vodio me kroz pisanje ovog rada.

SAŽETAK

U uvodnom dijelu rada navedeni su predmet i cilj istraživanja, izvori podataka i metode prikupljanja. Teorijski dio obuhvaća opis sustava upravljanja sigurnošću, uključujući zaštitu na radu, zaštitu okoliša, privatnu zaštitu i zaštitu informacija.

Analizira se organizacija rada vrtića, struktura upravljanja i nadzor nad radom vrtića, kao i odredbe državnog pedagoškog standarda.

U eksperimentalnom dijelu rada provodi se analiza dječjeg vrtića Rakovac, uključujući namjenu prostora, ulaz u zgradu, povezanost katova, prostorije vrtića i pristup objektu. Također se analiziraju pravila zaštite na radu, poslovi sa posebnim uvjetima rada te protupožarni sustav, kućni red vrtića i sigurnosno zaštitne mjere. Na kraju rada iznesen je zaključak koji proizlazi iz provedenog istraživanja.

SADRŽAJ

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA.....	I
PREDGOVOR	II
SAŽETAK.....	III
SADRŽAJ	IV
1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	3
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	4
2. ZAKONSKI UVJETI ZA PODUZIMANJE MJERA ZAŠTITE.....	5
2.1. Sustav upravljanja sigurnošću	5
2.1.1. Zaštita na radu	7
2.1.2. Zaštita od požara	8
2.1.3. Zaštita okoliša	9
2.1.4. Privatna zaštita	10
2.1.5. Zaštita informacija.....	10
3. KAZNENA ODGOVORNOST VRTIĆA.....	12
4. ORGANIZACIJA RADA VRTIĆA.....	16
4.1. Struktura upravljanja dječjim vrtićem	17
4.2. Nadzor rada dječjeg vrtića	18
4.3. Odredbe državnog pedagoškog standarda.....	18
4.3.1. Mjerila za broj djece u odgojnim skupinama	19
4.3.2. Mjerila za prostorne i tehničke uvjete	19
4.3.3. Mjerila za higijensko-tehničke zahtjeve prostora.....	21
4.4. Opremanje dječjeg vrtića – mjerila i norme	23
4.5. Mjerila za vanjski prostor vrtića	27
4.6. Opasnosti i ozljede u vrtićima	28
5. PRIKAZ MJERA SIGURNOSTI DJEČJEG VRTIĆA RAKOVAC.....	31
5.1. Namjena dječjeg vrtića Rakovac.....	32

5.1.1.	Ulaz u zgradu dječjeg vrtića Rakovac.....	33
5.1.2.	Povezanost katova.....	33
5.1.3.	Prostorije dječjeg vrtića Rakovac.....	35
5.1.4.	Pristup dječjem vrtiću Rakovac.....	36
5.2.	Osnovna pravila zaštite na radu.....	36
5.2.1.	Poslovi za koje je potrebno provesti osposobljavanje.....	39
5.2.2.	Poslovi sa posebnim uvjetima rada.....	39
5.2.3.	Analiza radnog mjesta odgojitelj.....	39
5.2.4.	Analiza radnog mjesta kućnog majstora (domara).....	41
5.3.	Analiza protupožarnog sustava.....	43
5.4.	Analiza <i>Kućnog reda</i> vrtića.....	50
5.5.	Analiza <i>Sigurnosno zaštitnih mjera i protokola postupanja u kriznim situacijama</i>	51
6.	ZAKLJUČAK.....	72
7.	LITERATURA.....	73
8.	PRILOZI.....	75
8.1.	Popis tablica.....	75
8.2.	Popis slika.....	75
8.3.	Prilozi.....	76

1. UVOD

Dječji vrtići nastali su kao odgovor na potrebe brige o djeci u industrijskom društvu. Uz razvoj industrije i intenzivnu proizvodnju, otvaranje predškolskih ustanova postalo je važno radi skrbi o djeci zaposlenih roditelja. Prvi dječji vrtić na svijetu osnovao je njemački pedagog Friedrich Fröbel 1837. godine. Njegova ideja bila je pružiti djeci pristup obrazovanju kroz igru, prepoznajući da djeca najbolje uče kroz svoje prirodno ponašanje. Iako je prvi vrtić koji je osnovao zatvoren nakon dvije godine, njegova ideja se proširila po cijelom svijetu. Dječji vrtići postali su izvozni hit Njemačke, a odgojiteljice koje su obrazovane po Fröbelovim principima širile su taj koncept u druge zemlje. S konceptom je u svijet otišlo i prepoznatljivo ime "kindergarten" (dječji vrtić).[1]

U Hrvatskoj je prva privatna predškolska ustanova, zabavište, otvorena u Zagrebu 1872. godine, a prva javna ustanova 1882. godine na istom mjestu. U početku su se koristili različiti nazivi za ove ustanove, poput zabavišta, čuvališta, obdaništa i dječjih domova, a imale su različite funkcije. U Hrvatskoj je 1970. godine donesen prvi službeni Program odgojno-obrazovnog rada u dječjim vrtićima, a 1997. godine usvojen je prvi Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi.[2]

Dječji vrtići su ustanove u kojima se provodi odgoj i obrazovanje najmlađih, a time i najranjivijih članova našeg društva stoga na sustav upravljanja sigurnošću u dječjim vrtićima treba obratiti posebnu pozornost. Naizgled jednostavan zadatak ravnatelja da osiguraju kvalitetno i sigurno okruženje za djecu krije razne sastavnice kojima je potrebno posvetiti puno pažnje. Upravljanje sigurnošću u dječjem vrtiću ima ključnu ulogu u osiguranju dobrobiti djece, prevenciji nezgoda i stvaranju optimalnih uvjeta za njihov razvoj.

Palačić D. u svojoj knjizi *Sustavi upravljanja sigurnošću* detaljnom razradom navedenog pojma, pregledom svjetske i domaće relevantne literature te studioznom analizom svake riječi zaključuje: „...sustav upravljanja sigurnošću jest permanentni proces niza strukturiranih i povezanih aktivnosti koji omogućava normalni tijek poslovnih procesa i funkcioniranje poslovnog sustava, a time i postizanje boljih gospodarskih rezultata.“[3] Iako se u literaturi proučavani pojam uglavnom veže uz djelatnosti poput zrakoplovstva, brodogradnje i sl., novija poimanja kazuju da se integrirani pristup sigurnošću može i treba razvijati u svim djelatnostima.

U radu se nastoji prikazati sustav upravljanja sigurnošću u dječjim vrtićima te u konačnici sustav upravljanja sigurnošću u Dječjem vrtiću Rakovac smještenom u gradu Karlovcu. Prvi dio rada pruža teorijski okvir za razumijevanje koncepta upravljanja sigurnošću. Raspravlja se o različitim područjima zaštite, uključujući zaštitu na radu, zaštitu okoliša, privatnu zaštitu i zaštitu informacija. Također se bavi organizacijom rada u dječjem vrtiću, strukturom upravljanja i nadzorom nad radom vrtića, te relevantnim državnim pedagoškim standardima koji postavljaju smjernice za sigurnost u vrtićima.

Drugi dio rada fokusira se na specifičnosti Dječjeg vrtića Rakovac. Izvodi se analiza namjene prostora vrtića, ulaza u zgradu, povezanosti katova te različitih prostorija unutar vrtića. Posebna pažnja posvećuje se pristupu vrtiću te analizi protupožarnog sustava, kućnog reda vrtića i protokola postupanja u kriznim situacijama. Osim toga, provodi se analiza o opasnostima na radnom mjestu odgojitelja i kućnog majstora te identificira poslove koji zahtijevaju posebne uvjete rada.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet i cilj ovog završnog rada su analiza sustava upravljanja sigurnošću i organizacije rada u dječjem vrtiću. Cilj rada je pružiti uvid u zaštitne mjere i protokole koji se primjenjuju u dječjim vrtićima radi osiguranja sigurnosti djece, zaštite okoliša, zaštite informacija te privatne zaštite. Također, cilj je analizirati organizaciju rada u vrtiću, uključujući strukturu upravljanja, nadzor nad radom vrtića te primjenu državnog pedagoškog standarda koji definira kriterije za broj djece u odgojnim skupinama, prostorne i tehničke uvjete te higijensko-tehničke zahtjeve prostora.

U eksperimentalnom dijelu rada, fokus je na konkretnom primjeru Dječjeg vrtića Rakovac. Analizirat će se njegova namjena, ulazna zona, povezanost katova, prostorije, pristup vrtiću te primjena pravila zaštite na radu. Također će se analizirati protupožarni sustav vrtića, kućni red vrtića i protokoli postupanja u kriznim situacijama. Na temelju provedene analize i prikupljenih rezultata, u zaključnom dijelu rada bit će izneseni zaključci o stanju sigurnosti u dječjem vrtiću Rakovac.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Podaci su prikupljeni iz relevantnih stručnih knjiga, znanstvenih časopisa, radova i istraživanja koji se odnose na temu sustava upravljanja u dječjim vrtićima. Korištene su pouzdane informacije dostupne na internetu iz provjerenih baza podataka te vjerodostojnih izvora, provedeni razgovori sa stručnim osobama o relevantnim temama za završni rad koji posjeduju specifična znanja koja su doprinijela istraživanju.

Metode prikupljanja podataka:

1. Sustavno pretraživanje literature - korištenje ključnih riječi i relevantnih pojmova kako bi se pretražili relevantni stručni izvori podataka.
2. Analiza online izvora - kritička procjena informacija dostupnih na internetu kako bi se odabrali pouzdani i vjerodostojni izvori obraćajući pozornost na vjerodostojnost autora i ažuriranost informacija.
3. Obilazak vrtića - kontaktiranje stručnih osoba putem e-maila i telefona. Prilikom obilaska provedeno je bilježenje bitnih informacija i saznanja te fotografiranje vrtića.

2. ZAKONSKI UVJETI ZA PODUZIMANJE MJERA ZAŠTITE

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju¹ i Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe² najvažniji su dokumenti prema kojima vrtići organiziraju svoj rad. Uz navedeno vrtić je dužan osigurati sigurnosni sustav prema sljedećim zakonima, propisima i odredbama:

- Zakon o zaštiti na radu³
- Zakon o zaštiti od požara⁴
- Pravilnik o izradi Procjene rizika⁵
- Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka⁶
- Zakon o tajnosti podataka⁷
- Zakon o prostornom uređenju⁸
- Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe tehničke zaštite⁹
- Pravilnik o provjeri ispravnosti stabilnih sustava zaštite od požara¹⁰

2.1. Sustav upravljanja sigurnošću

Sustavi upravljanja sigurnošću (engl. "Security Management Systems" - SMS) su procesi, politike, postupci, prakse i mjere koje organizacije primjenjuju kako bi upravljale i održavale razinu sigurnosti u svojim operacijama. Glavna svrha sustava upravljanja sigurnošću je osigurati sveobuhvatan integrirajući pristup sigurnosnim procesima u organizacijama. Uz implementaciju novih sigurnosnih mjera, sustav upravljanja sigurnošću ima za cilj poboljšanje postojećih procesa te jačanje opće sigurnosne kulture. Svrha upravljanja rizicima uključuje promišljeno koncipiranje mjera koje su temelj za smanjenje razine rizika, spašavanje ugroženih osoba i imovine te prevladavanje kriznih situacija. Učinkovito upravljanje sigurnošću ključno je za uspješan rad i rast poslovanja. Od izrazite je važnosti u visokorizičnim poslovnim procesima kao primjerice u zrakoplovstvu, pomorstvu i građevinarstvu. Kao glavni cilj sustava upravljanja sigurnosti može se navesti smanjenje rizika od opasnosti i

¹ Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 101/23)

² Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN 63/2008, 90/10)

³ Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18)

⁴ Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22)

⁵ Pravilnik o izradi procjene rizika (NN 112/14, 129/19)

⁶ Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/18)

⁷ Zakon o tajnosti podataka (NN 79/07, 86/12)

⁸ Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)

⁹ Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe tehničke zaštite (NN 198/03)

¹⁰ Pravilnik o provjeri ispravnosti stabilnih sustava zaštite od požara (NN 44/12, 98/21, 89/22)

ugrožavanja koja postoje u poslovnim procesima, kao što su primjerice: opasnost od ozljeda, požara, onečišćenja okoliša, tehničkih štetnih događaja, kaznenih djela te prirodnih katastrofa. Sustav upravljanja sigurnošću temelje postavlja na preventivnom djelovanju kako bi se spriječili neželjeni događaji i time minimizirale prijetnje sigurnosti stvari i osoba. Funkcionalnost i učinkovitost uspostavljenog sustava sigurnosti mjeri se kroz razinu ostvarene zaštite, odnosno brojem ozljeda, nezgoda, napada, nastalom štetom, te kao razinu utvrđenih nesukladnosti u odnosu prema postavljenim zahtjevima sigurnosti.[3]

Za ostvarivanje integriranog, sveobuhvatnog sustava upravljanja sigurnošću važno je uključivanje svih sudionika poslovnog procesa, implementacija zakonskih normi i poštivanje zahtjeva propisa. Iako su zahtjevi propisa vrlo važni, oni sami nisu dostatni za izgradnju kvalitetnog sustava upravljanja sigurnošću. Osim zakonske obveze, poslodavac ima humanu, socijalnu i ekonomsku obvezu za što bolju provedbu sigurnosti. Postoje mnoge međunarodne norme koje poslodavcu predstavljaju putokaz u stvaranju sigurnog okruženja kako bi se prevladala pojava smrtnih i materijalnih gubitaka, ozljeda i obolijevanja. Jedna od tih normi je ISO 45001:2018 pod nazivom Sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu. Ova norma sveobuhvatno zahvaća aspekte zaštite zdravlja i sigurnosti na radu te od organizacije neizostavno zahtjeva postupanja spram osiguravanja radnih uvjeta i uvjeta na radu. Primjenom sustava upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnost na radu se stvara okolina za ostvarenje pouzdanog i otpornog poslovanja kroz prevenciju rizika i kontinuiranu prilagodbu organizacije. Također se demonstrira odgovornost i posvećenost svih uključenih u poslovanje za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu.[4]

Sastavni dijelovi upravljanja sigurnošću su[3]:

- zaštita na radu
- zaštita od požara
- zaštita okoliša
- privatna zaštita
- zaštita informacija.

2.1.1. Zaštita na radu

*„Zaštita na radu je sustav pravila, načela, mjera, postupaka i aktivnosti, čijom se organiziranom primjenom ostvaruje i unapređuje sigurnost i zaštita zdravlja na radu, s ciljem sprječavanja rizika na radu, ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, bolesti u vezi s radom te ostalih materijalnih i nematerijalnih šteta na radu i u vezi s radom.“*¹¹ Kako bi se navedeno provelo potrebno je identificirati i procijeniti opasnosti na radnom mjestu prema kojima će se kreirati mjere za smanjene rizika od ozljeda i oboljenja na radu.

Poslodavac je obavezan utvrditi i obavljati poslove zaštite na radu u skladu s procjenom rizika, stanjem zaštite na radu i brojem radnika tako da poslodavac koji zapošljava do uključivo 49. radnika te poslove može obavljati sam ili može ugovoriti ugovorom o radu sa stručnjakom zaštite na radu. Poslodavac koji zapošljava od 50 do 249 radnika za obavljanje poslova zaštite na radu obavezan je ugovor o radu ugovoriti sa stručnjakom zaštite na radu, dok poslodavac koji zapošljava više od 250 radnika je obavezan ugovoriti sa jednim ili više stručnjaka zaštite na radu. Više poslodavaca koji posluju na istoj lokaciji mogu ugovoriti zajedničko obavljanje poslova zaštite na radu za obavljanje poslova zaštite na radu kod toga poslodavca. Radnici, stručnjaci zaštite na radu te povjerenici radnika za zaštitu na radu i ovlaštene osobe obvezni su surađivati na poslovima provođenja zaštite na radu.¹²

Poslodavac koji zapošljava 50 ili više radnika dužan je osnovati odbor zaštite na radu kojeg čine poslodavac ili njegov ovlaštenik, stručnjak zaštite na radu, specijalist medicine rada te povjerenici radnika.¹³ Predsjednik odbora je poslodavac ili njegov ovlaštenik. Zadaća odbora je planiranje i nadzor provedbe pravila zaštite na radu, obavještanje i obrazovanje iz područja zaštite na radu, vođenje politike sprječavanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti te poticanje kontinuiranog poboljšanja uvjeta zaštite na radu. Odbor za zaštitu na radu planira i nadzire kako se provode pravila zaštite na radu, obavještanje i obrazovanje iz zaštite na radu, vodi politiku sprečavanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti te potiče stalno poboljšavanje zaštite na radu. Poslodavac također ima obvezu osposobiti radnika za rad na siguran način što podrazumijeva usvajanje znanja i vještina te radnih navika kojim se otklanjaju ili smanjuju moguće opasnosti. Osposobljavanje se mora provesti

¹¹ Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18), članak 3. točka 32.

¹² Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18), članak 20.

¹³ Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18), članak 34.

uzimajući u obzir nove ili promijenjene opasnosti i štetnosti kojima bi zaposlenik mogao biti izložen. Po potrebi, dužnost poslodavca je periodički ponavljati osposobljavanje.[5]

Odgovornost za provedbu zaštite na radu snose i poslodavac i radnik. Poslodavac osigurava sigurno radno okruženje, pruža informacije i obuku za sigurno obavljanje djelatnosti te osigurava zaštitna sredstva potrebna za rad. Radnik treba surađivati s poslodavcem poštivanjem sigurnosnih pravila, nositi osigurana zaštitna sredstva kada se od njih to očekuje. Suradnjom poslodavca i radnika, specijalista medicine rada i inspekcije rada te dobrom zakonskom regulativom rizike za zdravlje, ozljede na radu i profesionalne bolesti te ostale bolesti vezane za rad moguće je svesti na minimum.

Postoje brojne međunarodne norme koje uređuju upravljanje zdravljem i sigurnošću na radu. U Europi pa tako i u Hrvatskoj najviše se primjenjuje norma OHSAS 18001:1999.[3]

2.1.2. Zaštita od požara

Zaštita od požara odnosi se na planiranje zaštite, propisivanje i provođenje mjera zaštite, ustrojavanje subjekata, financiranje zaštite te osposobljavanje i ovlašćivanje za obavljanje poslova zaštite od požara. Zaštite od požara za cilj ima zaštitu života, zdravlja i sigurnosti ljudi i životinja te sigurnost materijalnih dobara, okoliša i prirode, uz društveno i gospodarski prihvatljiv požarni rizik. Da bi se zaštitili životi ljudi i imovina od požara, poduzimaju se mjere i radnje za:

- otklanjanje opasnosti od nastanka požara,
- rano otkrivanje, obavješćivanje te sprječavanje širenja i učinkovito gašenje požara,
- sigurno spašavanje ljudi i životinja ugroženih požarom,
- sprječavanje i smanjenje štetnih posljedica požara,
- utvrđivanje uzroka nastanka požara te otklanjanje njegovih posljedica.[6]¹⁴

Provedbu zaštite od požara organiziraju i osiguravaju njezinu provedbu vlasnici, odnosno korisnici građevina, građevinskih dijelova i prostora koji se temeljem

¹⁴ Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22), članak 3. točka 3.

Pravilnika o razvrstavanju građevina, građevinskih dijelova i prostora razvrstavaju u odgovarajuće kategorije ugroženosti od požara.

Sukladno utvrđenoj kategorizaciji organizacija zaštite od požara provodi se tako da se u I. kategoriju podrazumijeva donošenje plana za zaštitu od požara na osnovi izrađene procjene ugroženosti od požara, te organiziranje službe zaštite od požara s vatrogasnom postrojbom i odgovarajućem brojem djelatnika koji obavljaju unutarnju kontrolu. II kategorija dodaje organiziranje odgovarajućeg broja djelatnika radi obavljanja stalnog vatrogasnog dežurstva, gašenja požara i provedbe preventivnih mjera zaštite od požara. III. kategorija nameće potrebu za najmanje jednim djelatnikom koji neposredno organizira preventivne mjere zaštite od požara i brine se za njihovu provedbu. IV. kategorija nameće potrebu za jednim djelatnikom zaduženim za poslove zaštite od požara.[6]

2.1.3. Zaštita okoliša

Prema Zakonu o zaštiti okoliša¹⁵ provode se i organiziraju mjere kako bi se očuvala kakvoća okoliša, prirodna bioraznolikost te georaznolikost, kako bi se potaknulo racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na način koji je najpovoljniji za okoliš. Osnovna svrha zakona poticanje zdravog života i održivog razvoja. Neki od ciljevi provedbe mjera zaštite okoliša su:

- zaštita života i zdravlja ljudi te zaštita biljnog i životinjskog svijeta, biološke i krajobrazne raznolikosti,
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza,
- trajna uporaba prirodnih izvora,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša poboljšanjem narušene prirodne ravnoteže
- napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari,
- održivo korištenje prirodnih dobara,
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.[7]

Osoba koja je nezakonitim ili nepravilnim djelovanjem onečistila ili omogućila onečišćenje okoliša odgovorna je za onečišćenje, bilo da je pravna ili fizička osoba.

¹⁵ Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), članak 3.

2.1.4. Privatna zaštita

Zakonom o privatnoj zaštiti¹⁶ uređeno je da djelatnost privatne zaštite obuhvaća poslove zaštite osoba i imovine te poslova izrade prosudbi ugroženosti. Aktivnosti privatne zaštite obavljaju fizičke osobe na temelju dopuštenja Ministarstva unutarnjih poslova organiziranjem unutarnje čuvarske službe za potrebe zaštite poslovnog sustava, te organiziranjem trgovačkog društva za zaštitu osoba i imovine. Radi se o uslužnoj djelatnosti čija je osnovna funkcija preventivno djelovanje na području sigurnosti. Stvarna razina rizika od počinjena kaznenih djela i ugrožavanja života i imovine osoba u objektu ili na javnoj površini utvrđuje se prosudbom ugroženosti koja je uređena ovim zakonom i propisima koji iz njega proizlaze. Djelatnost privatne zaštite obuhvaća zaštitu novčarskih institucija, zaštitu stambenih, poslovnih i drugih objekata, neposrednu tjelesnu zaštitu osoba, tjelesnu i tehničku zaštitu po dojavi, zaštitu mirnih prosvjeda, sportskih natjecanja i javnih okupljanja, zaštitu kulturnih i prirodnih dobara, osiguranje i pratnju pri distribuciji dragocjenosti (novca, vrijednosnih papira i sl.), drugih pošiljki i osoba, izradu prosudbi ugroženosti osoba i imovine.[8]

Organizacija privatne zaštite provodi se putem tri oblika zaštite:

- Tjelesna zaštita odnosi se na zaštitu osoba i imovine koju obavlja osoba zadužena za poslove zaštite osobnom prisutnošću bez prevladavajuće uporabe tehničkih sredstava i naprava.
- Tehnička zaštita provodi se s primjenom elemenata, konstrukcija, uređaja te sustava tehničke zaštite u svrhu sprječavanja protupravnih radnji usmjerenih prema šticenoj osobi ili imovini.
- Integralna zaštita odnosi se na nadzor primijenjenih sustava tehničke zaštite preko centralnog dojavnog sustava i intervencije interventnih ekipa po dojavi alarma.[3]

2.1.5. Zaštita informacija

Informacija postaje sve važnija, značajnija i traženija kada se radi o suvremenom pristupu poslovanju i poslovnom odlučivanju te je ona temelj svake odluke, a kvaliteta informacija određuje i kvalitetu donesenih odluka. Zaštita

¹⁶ Zakon o privatnoj zaštiti (NN 16/20, 114/22)

informacija provodi se temeljem Zakona o informacijskoj sigurnosti, Zakona o tajnosti podataka i Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka.

Zakonom je informacijska sigurnost definirana kao stanje povjerljivosti, cjelovitosti i raspoloživosti podataka, koje se postiže primjenom propisanih mjera i standarda informacijske sigurnosti te organizacijskom podrškom za poslove planiranja, provedbe, provjere i dorade mjera i standarda. Mjere informacijske sigurnosti su opća pravila zaštite podataka koja se realiziraju na fizičkoj, tehničkoj ili organizacijskoj razini. Informacijski sustav odnosi se na komunikacijski, računalni ili drugi elektronički sustav koji služi za obradu, pohranu ili prijenos podataka.[9]

Kako informacija postaje sve vrijednija u svim aspektima ljudske djelatnosti tako je sve važnija i zahtjevnija njena zaštita. Vlasnik važne informacije koju se želi zaštititi je ono nadležno tijelo u okviru čijeg djelovanja je informacija nastala. To su informacije koje su od ključnog značaja za određene cjeline te se one zaštićuju koda postoji opasnost od njihova otuđenja. Informacije se mogu klasificirati u nekoliko kategorija ovisno o njihovoj tajnosti, a to su: vrlo tajno, tajno, povjerljivo i ograničeno. Pristup takvim informacijama ograničen je na posebno ovlaštene korisnike.[10]

Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka definira se nadzor nad prikupljanjem, obradom i korištenjem osobnih podataka kako bi se ostvarila zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda te zaštita privatnog života.[11] Informacija može biti ukradena već samom spoznajom o nekom podatku, a da pritom nije ukradena fizička ili logička imovina. Palaić D. prema Klasić K. navodi da se zaštita informacijskog sustava ostvaruje provedbom sljedećih preventivnih i zaštitnih mjera:

- kadrovskih
- obrazovnih
- mjera zaštite na radu
- organizacijskih
- normativno-pravnih
- fizičko-tehničkih
- hardversko-softverskih
- protuelektroničkih
- mjera kriptografske zaštite
- mjera zaštite od požara i poplave.[3]

3. KAZNENA ODGOVORNOST VRTIĆA

Predškolski odgoj i obrazovanje igraju ključnu ulogu u pravilnom rastu i razvoju djece rane i predškolske dobi. Kako bi se osigurala kvaliteta ovih obrazovnih institucija, propisane su zakonske odredbe koje se odnose na njihovo pravilno poslovanje.

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju propisuje niz prekršajnih odredbi koje se odnose na vrtiće i odgovorne osobe u njima. U slučajevima kršenja ovih odredbi, mogu biti izrečene novčane kazne kako bi se osiguralo pridržavanje zakonskih propisa i standarda. Prema članku 52.b Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, novčane kazne su različite za vrtić i odgovornu osobu, te ovise o prirodi prekršaja koji su počinjeni. Novčane kazne za vrtić kreću se u rasponu od 10.000,00 do 15.000,00 kuna, dok za odgovornu osobu iznose od 5.000,00 do 8.000,00 kuna.

Navedene novčane kazne primjenjuju se u sljedećim situacijama:

1. Nedonošenje kurikuluma dječjeg vrtića u skladu s odredbama zakona.
2. Nedonošenje godišnjeg plana i programa vrtića u skladu s odredbama.
3. Nepoštivanje odredbi Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe.
4. Izvođenje odgojno-obrazovnog rada bez valjanog rješenja o početku rada ili u promijenjenim uvjetima.
5. Neobjavljivanje natječaja u skladu s odredbama zakona.
6. Nevođenje propisane dokumentacije i evidencije.
7. Organiziranje promidžbe i prodaje roba i/ili usluga u vrtiću koje nisu u skladu s ciljevima i sadržajima odgoja i obrazovanja ili su štetne za zdravlje, rast i razvoj djece rane i predškolske dobi.
8. Postupanje protivno odredbama članka 25. Zakona.[12]

Zakon o zaštiti na radu ima ključnu ulogu u osiguranju sigurnog i zdravog radnog okruženja za sve zaposlene. S ciljem osiguranja pridržavanja zakona i standarda vezanih za zaštitu na radu, propisane su odgovarajuće prekršajne odredbe i novčane kazne. Prema članku 95. Zakona o zaštiti na radu, vrtići su podložni novčanim kaznama za sljedeće prekršaje:

1. Ako ne organiziraju sastajanje odbora za zaštitu na radu najmanje jednom u šest mjeseci ili ako ne sazovu sjednicu odbora za zaštitu na radu u roku od dva radna dana nakon smrtne ozljede.
2. Ako ne izrade plan evakuacije i spašavanja ili ne osiguraju provedbu mjera zaštite od požara, te ne osposobe radnike o tome i ne provode vježbe evakuacije i spašavanja najmanje jednom u dvije godine.
3. Ako ne osiguravaju nepušače od dima duhanskih proizvoda i para elektroničkih cigareta te ne sprječavaju pušenje na radnim sastancima ili na mjestu rada.
4. Ako ne provode zabranu zlouporabe alkoholnih pića i sredstava ovisnosti na radnom mjestu odgovarajućim mjerama.
5. Ako ne osiguravaju povjereniku radnika za zaštitu na radu potrebno vrijeme i uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti.

Novčane kazne za vrtić za navedene prekršaje iznose 3.000,00 kuna za poslodavca fizičku osobu i odgovornu osobu pravne osobe. U slučaju ponavljanja prekršaja, kazna se udvostručuje. Također, za ovaj prekršaj može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja u iznosu od 1.900,00 kuna za poslodavca pravnu osobu, odnosno 1.500,00 kuna za poslodavca fizičku osobu i odgovornu osobu pravne osobe.

Članak 99. Zakona o zaštiti na radu odnosi se na novčane kazne za pravne osobe:

1. Ako pravna osoba nije procijenila rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu ili nije osigurala pristup radnicima uputama za siguran rad i osobnu zaštitnu opremu na mjestima rada s posebnim uvjetima.
2. Ako pravna osoba nije odmah obavijestila nadležno tijelo o smrtnoj ozljedi i ozljedi koja zahtijeva liječenje u zdravstvenoj ustanovi.
3. Ako pravna osoba tereti radnike troškovima provođenja zaštite na radu.

Novčane kazne za ove prekršaje iznose 6.000,00 kuna za poslodavca fizičku osobu i odgovornu osobu pravne osobe. U slučaju ponavljanja prekršaja, kazna se udvostručuje. Također, za ovaj prekršaj može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja u iznosu od 14.900,00 kuna za ovlaštenu pravnu osobu, odnosno 1.900,00 kuna za odgovornu osobu pravne osobe i poslodavca fizičku osobu. Prekršajne odredbe i novčane kazne za pravne osobe bez ovlaštenja i neizvršavanje rješenja

nadležnog inspektora navedene su u članku 100. Zakona o zaštiti na radu, uz novčane kazne od 25.000,00 kuna za ovlaštenu fizičku osobu ili poslodavca fizičku osobu i odgovornu osobu pravne osobe.[5]

Zakon o zaštiti od požara ima ključnu ulogu u osiguravanju sigurnosti i sprečavanju požara. Kako bi se osiguralo pridržavanje zakona i standarda vezanih za zaštitu od požara, donesene su odgovarajuće prekršajne odredbe i novčane kazne. Članak 61 Zakona o zaštiti od požara propisuje novčane kazne za fizičke osobe koje izazovu požar. Prema članku 61.(1), fizička osoba koja izazove požar bit će kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 1990,00 do 19.900,00 eura. Međutim, ako je požar izazvan iz nehaja, novčana kazna iznosi od 260,00 do 1990,00 eura.

Pravna osoba koja propustom izazove požar bit će kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 1990,00 do 19.900,00 eura. Odgovorne osobe u pravnim osobama također su podložne novčanim kaznama. Prema članku 61.(3), odgovorna osoba u pravnoj osobi bit će kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 260,00 do 1990,00 eura za prekršaje iz članka 61.(2).

Članak 62. Zakona o zaštiti od požara propisuje novčane kazne za fizičke osobe i pravne osobe za određene prekršaje vezane uz požar. Za fizičku osobu, novčana kazna iznosi od 130,00 do 1990,00 eura, za pravnu osobu, novčana kazna iznosi od 1990,00 do 19.900,00 eura za sljedeće prekršaje:

1. Nepravilno prijavljivanje nastanka požara i pružanje informacija o požaru.
2. Ometanje inspektora ili druge ovlaštene osobe u obavljanju njihovih ovlasti.
3. Nepoštivanje zahtjeva ili naredbi inspektora.
4. Oštećenje ili odstranjivanje službenog pečata inspektora postavljenog u postupku provedbe mjere zabrane.¹⁷

Odgovorne osobe u pravnim osobama također su podložne novčanim kaznama. Prema članku 62.(3), odgovorna osoba u pravnoj osobi bit će kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 260,00 do 1990,00 eura za prekršaje navedene u članku 62.(1).

¹⁷ Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22), članak 62. točka 1.

Članak 63. Zakona o zaštiti od požara propisuje novčane kazne za vlasnike ili korisnike građevina, građevinskih dijelova i drugih nekretnina te prostora odnosno upravitelje zgrada za određene prekršaje vezane uz zaštitu od požara. Novčana kazna iznosi od 260,00 do 1990,00 eura za sljedeće prekršaje:

1. Neodržavanje evakuacijskih putova i vatrogasnih pristupa slobodnima i propisno označenima.
2. Neposjedovanje uređaja, opreme i sredstava za gašenje požara.
3. Neposjedovanje uvjerenja o ispravnosti i funkcionalnosti izvedenih stabilnih sustava zaštite od požara.
4. Nenamjensko korištenje vozila, uređaja, opreme, alata ili sredstava za zaštitu od požara ili stabilnih sustava zaštite od požara.
5. Nepostojanje vidljive oznake o provjeri ispravnosti i funkcionalnosti mobilnih aparata za gašenje požara.
6. Nepoduzimanje odgovarajućih dodatnih, organizacijskih i tehničkih mjera zaštite od požara u slučaju privremenog povećanog požarnog rizika.

Prekršajne odredbe i novčane kazne propisane Zakonom o zaštiti od požara igraju ključnu ulogu u očuvanju sigurnosti i sprečavanju požara. Kroz primjenu ovih zakonskih odredbi, osigurava se odgovorno ponašanje pojedinaca i pravnih osoba u pogledu prevencije požara i adekvatnog postupanja u slučaju izbijanja požara. Osiguranjem poštivanja ovih pravila, doprinosi se smanjenju požarnih rizika i zaštiti života i imovine.[6]

4. ORGANIZACIJA RADA VRTIĆA

Dječji vrtići su javne ustanove koje obavljaju djelatnost predškolskog odgoja kao javnu službu te su prva stepenica odgoja i obrazovanja koja prethodi osnovnoškolskom sustavu. Predškolski odgoj obuhvaća programe odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruju u dječjim vrtićima sukladno Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju.[12] Za razliku od osnovnoškolskih ustanova, kojima je osnivač u najvećem broju slučajeva Republika Hrvatska, predškolske ustanove imaju obvezu osnivati županije, gradovi i općine prema potrebama i interesima građana na svom području djelovanja.[13] Iz Tablice 1. vidljivo je da je najveći broj vrtića osnovan od strane jedinice lokalne uprave i samouprave.

Tablica 1. Broj dječjih vrtića u 2021./2022. god. prema vrsti osnivanja[13]

Osnivač	Ukupno
Ukupno	1 708
Republika Hrvatska	5
Jedinice lokalne uprave i samouprave	1 289
Druge domaće pravne i fizičke osobe (privatne)	355
Vjerske zajednice	59

Predškolski odgoj organizira se i provodi za djecu od navršениh 6 mjeseci života do polaska u školu u skladu s razvojnim osobinama i potrebama djece te socijalnim, kulturnim, vjerskim i drugim potrebama obitelji. Nacionalnim kurikulumom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja utvrđeno je da svako dijete predškolske dobi ima pravo upisa u ustanovu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje no trenutni obuhvat djece u dječjim vrtićima nije dostatan kako bi se to postiglo.[14] Prema podacima državnog zavoda za statistiku u pedagoškoj godini 2021./2022. ukupno je u dječje vrtiće bilo uključeno 142440 djece do navršениh 6 godina te je od toga gotovo 80% djece boravilo u cjelodnevnom programu u trajanju od 7-10 sati.[13]

Tablica 2. Broj djece u dječjim vrtićima prema vremenu boravka[13]

	Djeca		Trajanje dnevnog boravka, sati		
	svega	djevojčice	manje od 5	5 – 8	8 i više
Ukupno	142 440	68 933	14 324	15 808	112 308

Dječji vrtić, kako bi obavljao navedene djelatnosti mora zadovoljiti određene uvjete poput odobrenog programa rada, potrebnog broja odgojitelja, stručnih suradnika i ostalih radnika, osiguranog prostora i opreme za trajno obavljanje djelatnosti sukladno standardima i normativima rada propisanim Državnim pedagoškom standardom predškolskog odgoja i obrazovanja, osiguranih novčanih sredstava za početak rada te dokaza o ispunjavanju drugih uvjeta propisanih zakonom i na temelju zakona donesenih propisa.

4.1. Struktura upravljanja dječjim vrtićem

Dječjim vrtićem upravlja Upravno vijeće koje se sastoji od 5-7 članova. Najmanje polovicu članova bira osnivač, jednog člana biraju korisnici usluga (roditelji) iz reda korisnika, a jednog odgojitelji i stručni suradnici iz svojih redova. Upravno vijeće kao upravno tijelo vrtića osigurava ostvarivanje prava i obveza utvrđenih Zakonom o ustanovama, odlučuje o posjedovanju nekretnina dječjeg vrtića, predlaže statusne promjene, odlučuje o zasnivanju radnog odnosa i dr.

Poslodavni i stručni voditelj dječjeg vrtića je ravnatelj. Obavlja poslove utvrđene Zakonom o ustanovama, predlaže godišnji plan i program rada, brine za provođenje odluka upravnog i odgojiteljskog vijeća i drugih tijela i dr.

Stručno tijelo dječjeg vrtića je odgojiteljsko vijeće koje čine svi odgojitelji, stručni suradnici i zdravstveni radnici koji ostvaruju program predškolskog odgoja u dječjem vrtiću. Odgojiteljsko vijeće sudjeluje u utvrđivanju plana i programa rada dječjeg vrtića, prati njegovo ostvarivanje, potiče i promiče stručni rad i dr.

Rad dječjeg vrtića reguliran je statutom i drugim općim aktima. Statutom dječjeg vrtića pobliže se uređuju ustrojstvo, ovlasti i način odlučivanja pojedinih tijela, vrste i trajanje pojedinih programa, uvjeti i način davanja usluga, radno vrijeme dječjeg vrtića,

javnost rada te druga pitanja važna za obavljanje djelatnosti i poslovanja dječjeg vrtića.[12]

4.2. Nadzor rada dječjeg vrtića

Nadzor nad provedbom Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju i propisa donesenih na temelju njega obavlja Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Inspekcijski nadzor provodi prosvjetna inspekcija u skladu s posebnim zakonom. Stručno-pedagoški nadzor u dječjim vrtićima te stručno-pedagoški nadzor nad izvođenjem programa predškolskog odgoja provodi Agencija za odgoj i obrazovanje. Nadzor nad provedbom Programa zdravstvene zaštite i unaprjeđenja zdravlja u dječjim vrtićima i školama u kojima se provodi rani i predškolski odgoj i obrazovanje, a posebno u dijelu koji se odnosi na higijenu, pravilnu prehranu i cijepljenje, obavlja Ministarstvo zdravstva. Sanitarni inspekcijski nadzor obavlja tijelo državne uprave nadležno za sanitarnu inspekciju. Nadzor nad stručnim radom u dijelu koji se odnosi na socijalnu skrb djece, organizira i provodi Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne skrbi. Ukoliko nadležno tijelo za nadzor utvrdi da dječji vrtić ne ispunjava zakonom propisane uvjete, odredit će rok u kojem je dječji vrtić dužan otkloniti utvrđene nedostatke. Ako dječji vrtić ne otkloni utvrđene nedostatke u određenom roku, nadležno tijelo donijet će akt o zabrani rada toga dječjeg vrtića.[12]

4.3. Odredbe državnog pedagoškog standarda

Državnim pedagoškim standardom utvrđuju se uvjeti za rad dječjih vrtića i drugih pravnih osoba (npr. osnovne škole, vjerske zajednice, knjižnice) koje obavljaju djelatnost organiziranog oblika odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi. Programi koji se provode u vrtiću s obzirom na trajanje mogu biti cjelodnevni u trajanju od 7-10 sati dnevno, poludnevni u trajanju 4-6 sati dnevno, višednevni u trajanju od jednog do 10 dana (programi izleta, ljetovanja i zimovanja), programi u trajanju do 3 sata. S obzirom na sadržaj i namjenu mogu biti redoviti, posebni (npr. program učenja stranog jezika, glazbeni program, likovni program, sportski program, vjerski program), alternativni (npr. prema koncepciji M. Montessori, Reggio koncepciji) te programi javnih potreba koji se organiziraju za djecu s teškoćama, darovitu djecu, djecu pripadnika nacionalnih manjina i djecu u godini prije polaska u osnovnu školu.[15]

4.3.1. Mjerila za broj djece u odgojnim skupinama

Dječji vrtić s područnim odjelima optimalne veličine ima 17 do 20 odgojnim skupina, odnosno 600 djece. Broj djece u pojedinoj skupini i veličina prostora utvrđen je kako bi se program odgoja i obrazovanja mogao što kvalitetnije provoditi te kako bi se osigurala sigurnost sve djece i odgojitelja. Odgojno-obrazovne skupine ustrojavanju se prema dobi djece, vrsti i trajanju programa, sposobnostima, potrebama i interesima djece i roditelja.[15]

Tablica 3. Maksimalan broj djece u skupini prema dobi[15]

Dob	6-12 mj.	13-18 mj.	19-24 mj.	2-3 god.	3-4 god.	4-5 god.	5-6 god.	6-7 god.
Broj	5	8	12	14	18	20	23	25

Broj djece se smanjuje za dvoje ukoliko se u skupinu uključi jedno dijete s lakšim teškoćama. Ukoliko se uključi dijete s većim ili kombiniranim teškoćama tada se broj djece smanjuje za četvero. Također, broj djece se smanjuje ukoliko su djeca upisana u skupinu različite starosne dobi. [15]

4.3.2. Mjerila za prostorne i tehničke uvjete

Zgrade dječjih vrtića izgrađuju se i opremaju prema zakonskim, podzakonskim i tehničkim propisima u građenju, normativima za izgradnju i opremanje prostora dječjih vrtića te Državnim pedagoškim standardom. Optimalni kapacitet zgrade dječjeg vrtića je 200 djece dok je maksimalni kapacitet s područnim objektima 600 djece. Kapacitet se određuje temeljem broja predškolske djece u sklopu predviđenog gravitacijskog područja, odnosno planiranog obuhvata djece. Udaljenost dječjeg vrtića od mjesta stanovanja je u pravilu najviše 1000m. Zgrada dječjeg vrtića treba biti primjerena za djecu od navršениh 6 mjeseci života do polaska u školu te zadovoljiti sve higijensko tehničke zahtjeve i osnovna ekološka i estetska mjerila. Površina potrebnog zemljišta za izgradnju i formiranje prilaznih putova, igrališta, slobodnih površina, gospodarskog dvorišta i parkirališta treba biti najmanje 30m² po djetetu. Ukoliko se zgrada dječjeg vrtića nalazi uz postojeću slobodnu zelenu površinu onda se taj broj prepolovljuje, odnosno treba iznositi 15m² po djetetu. U Tablici 4. prikazano

je koje prostore zgrada dječjeg vrtića treba sadržavati. Pri projektiranju zgrade potrebno posvetiti veliku pozornost svim navedenim prostorima.[15]

Tablica 4. Prostor dječjeg vrtića[15]

Jedinica za djecu jasličke dobi	Jedinica za djecu vrtićke dobi	Višenamjenski prostori
<p>Garderoba</p> <p>Trijaža</p> <p>Prostor za njegu djece sa sanitarnim uređajima</p> <p>Soba dnevnog boravka</p> <p>Terasa (djelomično natkrivena)</p>	<p>Garderoba</p> <p>Sanitarni prostor</p> <p>Soba dnevnog boravka</p> <p>Terasa (djelomično natkrivena)</p>	<p>Dvorana</p> <p>Spremište za rekvizite</p> <p>Spremište za didaktička sredstva</p>
Prostori za djelatnike	Gospodarski prostori	Energetsko-tehnički blok
<p>Soba za odgojitelje</p> <p>Soba za zdravstvenu voditeljicu s prostorom za izolaciju bolesnog djeteta</p> <p>Soba za pedagoga, psihologa, edukacijskog-rehabilitatora</p> <p>Soba za ravnatelja</p> <p>Soba za tajnika</p> <p>Soba za računovodstvo</p> <p>Garderobe odgojitelja</p> <p>Spremište - arhiva</p>	<p>Kuhinja (središnja u matičnom objektu, distribucijska u područnom)</p> <p>Spremište kuhinje</p> <p>Garderoba sa sanitarijama za osoblje kuhinje</p> <p>Servis za obradu rublja</p> <p>Praonica i glačonica</p> <p>Sabirnica prljavog rublja</p> <p>Spremište čistog rublja</p>	<p>Kotlovnica</p> <p>Radionica za domara</p> <p>Garderoba sa sanitarijama za tehničko osoblje</p> <p>Opće gospodarsko spremište</p> <p>Garderobe sa sanitarijama za spremačice</p> <p>Prostor za odlaganje smeća</p> <p>Garaža</p>
Ulazni, komunikacijski te sanitarni prostor	Opći vanjski prostor	Igrališta
<p>Trijem, vjetrobran i ulazni prostor</p> <p>Hodnici i stubišta</p> <p>Sanitarije za djelatnike, roditelje i posjetitelje</p>	<p>Prilazni putovi (pješački i kolni)</p> <p>Parkiralište</p> <p>Gospodarsko dvorište</p>	<p>Za djecu jasličke dobi</p> <p>Za djecu vrtićke dobi</p> <p>Prostor za poligon vožnje</p> <p>Slobodne površine</p> <p>Spremište</p> <p>Sanitarni čvor pristupačan s igrališta</p>

U sobi boravka za djecu jasličke dobi (od 6 mj. – 24 mj.) treba osigurati uvjete za razvijanje različitih aktivnosti djece, slobodno kretanje, objedovanje i spavanje. Kako bi sve to bilo moguće potrebno je osigurati 5m² po djetetu, a prostorija bi trebala imati visinu od 300 cm. Ukoliko postojeći prostori ne odgovaraju zadanim kriterijima potrebno je prilagoditi broj djece. Prostor boravka djece vrtičke dobi (od 3 god. do polaska u školu) treba biti veličine od 3m² po djetetu.

Prostori za odgojno-obrazovne, zdravstvene i ostale radnike dimenzioniraju se i opremaju prema broju zaposlenika. Gospodarski prostori opremaju se prema vrsti i kapacitetu dječjeg vrtića te osiguranju energetske potreba.

Državnim pedagoškim standardom detaljno su propisani i pojedini tehnički uvjeti koje prostor mora zadovoljavati. Tako širina jedno krilnih ulaznih vrata ne smije biti manja od 110 cm, a dvokrilnih 180 cm i moraju se otvarati prema van. Dubina vjetrobrana mora biti najmanje 240 cm. Hodnici se dimenzioniraju prema broju djece, odnosno broju soba dnevnog boravka. Najmanja širina hodnika namijenjenih djeci mora biti 180 cm. Širina stubišnoga kraka mora biti najmanje 120 cm za dvije sobe dnevnog boravka. Za sljedeće dvije sobe dnevnog boravka širina kraka mora se povećavati za 30 cm. Visina stuba ne smije biti veća od 15 cm, a širina gazišta mora biti najmanje 33 cm.

Vanjski prostori namijenjeni djeci moraju biti ograđeni i sigurni za djecu te sadržavati zelene površine, osunčane i hladovite prostore za igru. Igrališta moraju imati površinu najmanje 15m² po djetetu i biti odgovarajuće opremljena spravama primjerenim dobi djece, pitkom vodom i vodom za igru.[13] Sve veći broj istraživanja pokazuje kako su djeca danas uskraćena za zadovoljstvo slobodne igre u prirodi koja je prije nešto više od desetak godina bila dječja svakodnevica. Suvremena pedagoška shvaćanja govore da stoga vrtić treba pozivati na boravak na kvalitetnom, prema zakonskim okvirima izrađenom vanjskom prostoru.[16]

4.3.3. Mjerila za higijensko-tehničke zahtjeve prostora

Kako bi se stvorili primjereni uvjeti rada u dječjem vrtiću potrebno je zadovoljiti higijensko-tehničke zahtjeve koji se odnose na: osvjetljenost, sunčevu svjetlost, prozračivanje, toplinsku zaštitu, zaštitu od buke i akustiku, grijanje i hlađenje, opskrbu vodom, odvajanju otpadnih voda, električne instalacije, zaštitu od požara i zaštitu od

provale. Planiranje izgradnje vrtića, odnosno njegovo projektiranje trebalo bi uključivati usku suradnju arhitekata, projektanata, edukatora, odgojitelja, stručnjaka zaštite na radu te ostalih nadležnih osoba. Istraživanje koje se bavilo uključenošću odgojno obrazovnih djelatnika u planiranju izgradnje vrtića utvrđeno je kako je tek neznatan broj odgojitelja bio involviran.[17]

Nužno je osigurati primjerenu kvalitetu i jačinu osvjetljenosti u prostorijama dječjeg vrtića jer je prirodno osvjetljenje značajan čimbenik radnih uvjeta. Kvaliteta prirodnog svjetla u sobi dnevnog boravka određuje se orijentacijom sobe dnevnog boravka i tehničkim sredstvima za raspršenje dnevnog svjetla. Osim prodiranja svjetla, potrebno je osigurati i mogućnost zamračivanja. Također je potrebno osigurati i zaštitu od izravnog prodiranja sunčevih zraka kojom se sprječava pretjerano zagrijavanje prostorije, no ona ne smije biti takva da smanjuje površinu prozora. Prirodno osvjetljenje bitno je i zbog baktericidnoga djelovanja.

Prostori za rad i boravak trebaju se prirodno prozračivati. U sobama za boravak treba osigurati tri izmjene zraka na sat uz najveću brzinu strujanja zraka od 0,2 m/s. U pojedinim prostorima poput sanitarnim prostorijama za djecu, garderobama, kuhinji i praonici potrebno je osigurati i dodatno mehaničko provjetravanje. U prostorima gdje borave djece potrebno je osigurati i relativnu vlagu u zraku od 40 – 60%. Toplinska zaštita, zaštita od buke i akustika zidnih i stropnih konstrukcija vrtića, posebno u sobi dnevnog boravka, moraju biti prema važećim propisima i standardima. Zaštita od buke i akustika trebaju omogućavati dobru slušnost i razgovjetnost pri govoru, kao i optimalnu jeku pri slušanju glazbe. Za grijanje i hlađenje prostora i pripremu tople vode mogu se koristiti sve vrste centralnoga sustava. U svim prostorima za rad i boravak zrak mora biti ravnomjerno zagrijavan. U prostorijama za boravak djece temperatura treba biti od 20-22°C, u hodnicima i višenamjenskoj dvorani 18°C. U razdoblju vrućina i visokih vanjskih temperatura dnevni boravak je potrebno rashlađivati i to tako da temperatura bude 5°C niža od vanjske temperature. Opskrba vodom ostvaruje se instalacijom vodovodne mreže sa zdravstveno ispravnom vodom za piće. Sve armature instalacija koje služe za pranje moraju biti opremljene toplom i hladnom vodom s automatskom baterijom koja osigurava temperaturu vode od 35°C. Otpadne vode odvođe se kućnom kanalizacijom koja se priključuje na komunalnu kanalizaciju ili na drugi način, prema važećim propisima i standardima. Električne instalacije moraju biti zaštićene i osigurane. Treba unaprijed predvidjeti poziciju za televizijski i

telefonski priključak. Zaštita od požara provodi se uporabom odgovarajućih građevnih materijala, definiranjem evakuacijskih putova i izlaza te protupožarnom opremom i signalizacijom. Uporabom alarma i videonadzora provodi se zaštita od provale.[15]

4.4. Opremanje dječjeg vrtića – mjerila i norme

Okruženje namijenjeno djeci u dječjem vrtiću mora biti oblikovano tako da potiče njihov cjelokupan razvoj što znači da mora biti prilagođen kronološkoj dobi djece no ponajprije sve što se u sobu dnevnog boravka integrira (namještaj, igračke, građevni dijelovi i sl.) mora biti sigurno. Uređenje prostora i korištenje opreme u prostoru mora biti postavljeno tako da se maksimalno minimiziraju mogućnosti za ozljede ili neke druge načine ugrožavanja sigurnosti. Za velik broj djece koja pohađaju dječji vrtić u Republici Hrvatskoj prostor je iznimno važan s obzirom na koliko vremena u njemu provode. U osmišljavanju i organizaciji vrtićkog prostora treba uzeti u obzir dob djece za koju se prostor oprema. Djeca jasličke dobi istražuju prostor svim osjetilima, odnosno sluhom, njuhom, dodiranjem, vidom i okusom svega što im je u razini dohvata. Time se naglašava važnost zdravstvene ispravnosti materijala koji se koriste.

Ukoliko se prilikom uređenja prostora za boravak i rad ljudi poštuju načela ergonomske znanstvene discipline taj prostor omogućuje fluidno obavljanje raznovrsnih aktivnosti. Ergonomija je znanstvena disciplina koja je usmjerena na ljude i njihovu interakciju s okolinom. Obuhvaća oblikovanje prostora kako bi bio što prilagođeniji ljudima te kako bi izvođenje aktivnosti bilo što sigurnije, učinkovitije i lakše. Ergonomija integrira i ostale znanosti poput antropometrije i fiziologije te disciplina poput dizajna i arhitekture. Prostor namijenjen djeci potrebno je oblikovati uzimajući u obzir njihove razvojne osobitosti i potrebe.[18]

Podovi u vrtićkim prostorijama iznimno su važni posebice u dnevnom boravku gdje djeca provedu najviše vremena te je igra i učenje na podu vrlo uobičajeno za tu dob. Stoga podovi trebaju biti topli i meki te jednostavni za održavanje. Drveni pod i pod od vinila pružaju dugotrajnost i otpornost te su stoga dobar izbor. U dječjem vrtiću Rakovac u svim prostorijama za boravak djece nalazi se vinil pod (slika 1.). Ukoliko se u sobu dnevnog boravka integriraju tepisi potrebno je da budu niskog statičkog elektriciteta te načinjeni od prirodnih i antialergijskih vlakana. Važno je također imati na umu da tepisi imaju rubove koji mogu predstavljati opasnost od spoticanja stoga ih je potrebno pričvrstiti. Korisni su i za smanjivanje razine buke u prostorijama.

Preporuka je da u prostoru u kojem borave djeca razina buke ne prelazi 45-55 dB. Zidove je potrebno obojati svijetlim nijansama koje nisu previše stimulativne.[19]

Slika 1. Vinil pod, vlastiti izvor autora

Za prostore gdje borave djece poželjna je ugradnja staklenih vrata. Staklena vrata omogućuju djeci pogled iznutra prema van i obrnuto te odgojno-obrazovnim djelatnicima pružaju uvid u djecu koja su iza vrata. Također, vrata kojima se djeca koriste trebala bi imati zaštitu od priklještenja prstiju poput gumene brtve. Ne treba zanemariti ni prozore koji u prostor puštaju osvjetljenje, služe za ventilaciju i omogućuju djeci pogled na okruženje vrtića. Kako bi pogled djeci bio pristupačan prozor mora biti postavljen na oko 30cm od poda. Poželjno je da im je kvaka na povišenom mjestu ili na zaključavanje kako je djeca ne bi mogla dosegnuti.[18]

U dječjem vrtiću Rakovac na svim vratima kojima se koriste djeca postavljena je zaštita od priklještenja prstiju (slika 2.) te su prozori postavljeni 50 cm od poda kako bi djeca mogla vidjeti van (slika 3.).

Slika 3. Zaštita na vratima od prikliještenja prstiju, vlastiti izvor autora

Slika 2. Prozor na visini da djeca vide van, vlastiti izvor autora

Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi navodi kako oprema i namještaj dječjeg vrtića treba biti funkcionalan, prenosiv, stabilan, od kvalitetnog materijala, po mogućnosti prirodnog, lakog za održavanje, postojanih boja, estetskog izgleda i primjerenog dječjoj dobi.[10] Prostor za jasljučku djecu treba imati dio za održavanje higijene i hranjenje te prostor za siguran san. Mora biti opremljen namještajem za prematanje djece, stolovima i stolicama te krevetićima za dnevni odmor.

Dječji krevetić standardnih je dimenzija, dužine 120 cm, širine 60 cm i visine 120 cm te su bočne stranice krevetića izrađene od šipki koje se postavljaju na razmak od 10 cm kako dijete ne bi moglo kroz njih provući glavu. Jedna uzdužna stranica treba biti pokretna kako bi odgojno-obrazovni djelatnik lako pristupio djetetu. Posteljina treba biti čvrsto zategnuta kako bi se minimizirale mogućnosti gušenja i drugih povreda. Dječja ležaljka namijenjena za djecu do 5 godina treba biti sljedećih dimenzija: 120 cm dužina, 55 cm širina, 27 cm visina. Ležaljka za djecu od 5-7 godina treba biti dužine od 140-150 cm (slika 4.). Sve ležaljke trebaju biti konstruirane tako da je njihovo slaganje jednostavno.[18]

Slika 4. Slika dječjeg krevetića za spavanje, vlastiti izvor autora

Soba treba imati i sanitarni čvor primjeren djeci kako bi mogli uvježbavati higijenske navike. Sanitarni čvor za djecu jasličke dobi treba imati jedan toalet i dva umivaonika dok za djecu vrtićke dobi treba imati dva toaleta i tri umivaonika (slika 5.). Maksimalna preporučena visina za toaletnu školjku je 28cm i 56 cm za umivaonike. Osnovni dio opreme sanitarnog čvora je i kada za djecu jasličke dobi i tuš za djecu vrtićke dobi. Pored prostora za presvlačenje djece treba biti postavljen i umivaonik za odgojno-obrazovnog djelatnika.[20]

Slika 5. Toalet prilagođen djeci, vlastiti izvor autora

Stolovi u dječjem vrtiću imaju više namjena. Služe za hranjenje i raznovrsne aktivnosti slikanja, rezanja, manipulaciju didaktikom i dr. Visina sjedišta stolice određuje visinu stola. Ruke pri sjedenju trebaju biti savijene u laktovima tako da slobodno leže na stolu te da pri tome nisu savijena leđa niti podignuta ramena. Ako je moguće visina stolova trebala bi biti prilagodljiva, u rasponu između 40 i 45 cm visine, dok bi visina stolice trebala biti u rasponu od 20 do 25 cm visine (slika 6.).

Slika 6. Stol i stolice za djecu jasliske dobi – stolice s naslonom za ruke, vlastiti izvor autora

4.5. Mjerila za vanjski prostor vrtića

Igrališta predstavljaju otvorene prostore na kojima djeca provode svoje slobodno vrijeme u aktivnostima poput igre, zabave i socijalizacije. Kroz te aktivnosti, djeca zadovoljavaju sve tri svrhe slobodnog vremena: odmor, zabavu i razvoj.

Sigurnost djece na igralištima u odgojno-obrazovnim ustanovama iznimno je važna, a odgovornost za to leži na ravnateljima.[19] Ravnatelji trebaju osigurati da sve sprave na igralištu zadovoljavaju sigurnosne standarde te budu u skladu s Hrvatskim normativnim dokumentom HR EN 1176¹⁸. Svrha te norme je osigurati sigurnost prilikom korištenja sprava te u isto vrijeme poticati aktivnosti koja su važna za razvoj

¹⁸ Norma HR EN 1176 je europska norma koja se odnosi na sigurnost dječjih igrališta. Ove norme razvijene su od strane Europskog odbora za normizaciju (CEN) kako bi osigurale da su igrališta za djecu dizajnirana i izrađena na način koji minimizira rizik od ozljeda.

djece. Ako se utvrdi da neke sprave nisu sigurne ili ne zadovoljavaju standarde, potrebno ih je ukloniti s igrališta.[22]

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i obrazovanja propisuje prostorne i tehničke uvjete koje vrtići moraju ispunjavati. Vanjski prostori namijenjeni djeci moraju biti ograđeni i sigurni, sa zelenim površinama te prostorima za igru koji su osunčani ili hladoviti. Igrališta trebaju imati površinu od najmanje 15 m² po djetetu i biti opremljena odgovarajućim spravama prilagođenim njihovoj dobi. Vanjski prostori obuhvaćaju igrališta za jasličku i vrtićku dob, poligone za vožnju, slobodne površine, spremišta za vanjska igrališta i sanitarni čvor koji je dostupan s igrališta. Igralište treba biti zaštićeno ogradom ili barijerom od grmlja kako bi se spriječilo da djeca slučajno istrče na cestu.[15].

Na dječjim igralištima trebala bi postojati odvojena područja za mlađu djecu, opremljena spravama prilagođenim njihovom stasu. To je posebno važno za djecu do dvije godine starosti čije je kretanje sporije i nesigurnije. Igrališta za djecu mlađu od 5 godina mogu uključivati područja za puzanje, niske platforme s više pristupa, njihalice, pješčanike i tobogane visine do maksimalno 122 cm. Razvojno primjerena igrališta za djecu stariju od 5 godina trebaju sadržavati mrežne konstrukcije poput četverokutnih penjalica, paukovih mreža, visećih mostova, užadi za penjanje pričvršćenih na oba kraja, prečke, karike, veće ljuljačke, klackalice, tobogani i trampolini sa zaštitnom mrežom. Za ovu dobnu skupinu prikladne su i penjalice u obliku dvoraca s kupolama ili potopljenih gusarskih brodova s potpalubljem, koje potiču maštu, ulogu igre i socijalizaciju.[21]

Pored opreme za igrališta pažnju je potrebno posvetiti i različitim vrstama podloga te prirodnom okruženju vrtića. Sve veći broj istraživanja ukazuje na duboki utjecaj prirodnog okoliša na dobrobit djece. Djeca koja borave u zelenim prostorima pokazuju poboljšanje kognitivnih funkcija, motoričkih vještina i sposobnosti koncentracije. Stoga je bitno da igrališta budu što prirodnija te da se planiraju zelene površine i biljke kako bi se stvorilo takvo okruženje.[21]

4.6. Opasnosti i ozljede u vrtićima

S obzirom na broj djece koja svakodnevno boravi u vrtiću povremeno se događaju ozljede ili neželjene okolnosti koje dovode djecu u opasnost. Lakšim ozljedama smatraju se ogrebotine, posjekotine, krvarenje iz nosa ili ozlijeđenoga dijela

tijela, udarci o podlogu pri padu ili udarci o tupi predmet, ugrizi i ubodi kukaca. Lakše ozljede su ujedno i najčešće ozljede u vrtiću. Težim ozljedama smatraju se iščašenje i istegnuća, prijelomi ekstremiteta, ozljede usta i organa u usnoj šupljini, strano tijelo u nosu, uhu i oku, opekline zbog sunca, vruće tekućine i sl. te otrovanja. Najčešća mjesta opasnosti:

- odlazak djeteta iz sobe dnevnog boravka
- boravak djeteta u sanitarnom prostoru
- priprema za popodnevni odmor
- odlasci na dežurstvo
- boravak na dvorištu.[31]

U dječjem vrtiću Četiri rijeke, u čijem okrugu djeluje i dječji vrtić Rakovac, 2021./2022. godine zabilježeno je osam ozljeda/hitnih stanja. Iz tablice 5. vidljivo je kako su to najčešće bili udarci uzrokovani padom te se polovica ozljeda dogodila u dvorani ili na dječjem igralištu.[32]

Tablica 5. Prikaz ozljeda/hitnih stanja nastalih tijekom 2021./2022. u dječjem vrtiću Četiri rijeke[32]

Vrsta ozljede	Mjesto ozljede	Poduzete mjere
Posjekotina kože brade	Dvorana vrtića	Prva pomoć - dezinfekcija rane, povoj. Obaviješteni roditelji.
Udarac u zube gornje čeljusti	Dječje igralište (izvan vrtića)	Prva pomoć – zaustavljanje krvarenja, smirivanje djeteta. Obaviješteni roditelji, upućeni na daljnju obradu kod zubara (izvađena gornja jedinica).
Pad glavom (čelo) na asfaltnu podlogu	Dječje igralište (izvan vrtića)	Prva pomoć - hladni oblozi, obaviješteni roditelji. Pogoršanje općeg stanja (vrtoglavica, pov raćanje) – roditelji upućeni na hitni prijem (potres mozga).

Ozljeda lakta lijeve ruke	Dvorana vrtića	Prva pomoć – provjera stanja, bez vidljivih ozljeda. Obaviješteni roditelji, upućeni na daljnju obradu. Hitni prijem (postavljena longeta).
Udarac u zube gornje čeljusti	Soba dnevnog boravka	Prva pomoć – zaustavljanje krvarenja, smirivanje djeteta. Obaviješteni roditelji, upućeni na daljnju obradu
Pad/udarac u donji dio leđa	Prozor dnevnog boravka/dvorište vrtića	Prva pomoć – provjera stanja, bez vidljivih ozljeda. Obaviješteni roditelji te upućeni na daljnji pregled.
Pad/nagnječenje obrve	Soba dnevnog boravka	Prva pomoć – dezinfekcija rane, povoj. Obaviješteni roditelji, upućeni na hitni prijem (flaster).

Gotovo ne prođe godina da u medijima ne slušamo da je neko dijete samostalno odšetalo iz vrtića te se na taj način našlo samo bez zaštite odrasle osobe. Takva situacija je jedna od neželjenih opasnih događaja. Tako su 2020. godine tri djevojčice išetale iz jednog zagrebačkog vrtića pri tome samostalno prelazeći nekoliko pješačkih prijelaza. Djevojčice je u konačnici uočio dječak iz susjedne vrtićke skupine te je dječakov otac reagirao i djevojčice su vraćene svojim obiteljima.[33]

Kako bi se slične situacije svele na minimum bilo bi poželjno da dječji vrtići imaju vrata koja je potrebno otključati iznutra pomoću tipkala koje je izvan dosega djeteta.

5. PRIKAZ MJERA SIGURNOSTI DJEČJEG VRTIĆA RAKOVAC

Dječji vrtić Rakovac nalazi se na adresi Ulica Grge Tuškana 9A u Karlovcu. Rekonstruiran je i energetski obnovljen 2017. godine radi poboljšanja prostornog i odgojno-obrazovnog standarda postojećeg dječjeg vrtića. Vrijednost rekonstrukcije od 15.000.000,00 KN većinom proizlazi iz vlastitih sredstava, a preostala su bila iz nacionalnih izvora, kao i EU iz „Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020.“ i operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“[21]

Zgrada prethodnog zastarjelog vrtića na navedenoj lokaciji izgrađena je 1980. godine kao montažna građevina koja se je sastojala od 4 dječja boravka s pripadajućim sanitarijama, polivalentnom dvoranom, kotlovnicom i sobom za osoblje od materijala opasnih za zdravlje i okoliš kao što su obloge od cementno-azbestnih ploča i krovnog pokrova od salonit ploča (slika 7.).

Slika 7. Dječji vrtić Rakovac prije rekonstrukcije [22]

Prethodna zgrada nije zadovoljavala potrebe ni kapacitetom niti strukturom prema Državnom pedagoškom standardu te je nova zgrada rekonstruirana suvremenim neškodljivim materijalima u skladu sa traženim kapacitetom i strukturom. Rekonstruirani dječji vrtić je tip područnog dječjeg vrtića s 3 jasličke i 5 vrtićkih jedinica, za ukupno 155 djece (slika 7). Razlika obujma starog i novog dječjeg vrtića prikazana je u tablici 6.

Tablica 6. Obujam zgrade vrtića [25]

Razlika obujma rekonstruirane i postojeće zgrade dječjeg vrtića Rakovac			
1	Obujam rekonstruirane zgrade dječjeg vrtića	8330,70	m ³
2	Obujam prethodne zgrade dječjeg vrtića	3138,51	m ³
Razlika obujma / povećanje		5192,19	m ³

Slika 8. Dječji vrtić Rakovac, Karlovac, vlastiti izvor autora

5.1. Namjena dječjeg vrtića Rakovac

Dječji vrtić Rakovac je tip područnog dječjeg vrtića s 3 jasličke i 5 vrtićkih jedinica. Predviđeni broj djece po grupama u rekonstruiranom vrtiću prikazan je u tablici 7.

Tablica 7. Predviđeni broj grupa i broj djece [25]

Prostorija	Broj djece	Broj grupa	Ukupan broj djece
jaslice	12	3	36
vrtić (prizemlje)	23	1	23
vrtić (kat)	24	4	96
			155

5.1.1. Ulaz u zgradu dječjeg vrtića Rakovac

Ulazi u zgradu dječjeg vrtića Rakovac nalaze se u nivou prizemlja s pješačkih površina uz prilaznu prometnicu. Građevina ima dva ulaza, glavni i gospodarski te izlaze na vanjski prostor dječjeg vrtića, dječje igralište koji su isključivo u funkciji dječjeg vrtića (slika 9.).

Slika 9. Igralište dječjeg vrtića, vlastiti izvor autora

5.1.2. Povezanost katova

Komunikacija između prizemlja i prvog kata ostvarena je unutarnjim trokrakim stubištem (slika 10.) te dizalom (slika 11.). Radi sigurne evakuacije u slučaju požara nalazi se vanjsko stubište uz istočno pročelje (slika 12.). U objektu je osiguran put za prolaz, transport i evakuaciju u slučaju elementarnih nepogoda ili drugih izvanrednih događaja.

Slika 11. Unutarnje stubište u dječjem vrtiću Rakovac, vlastiti izvor autora

Slika 10. Dizalo u dječjem vrtiću Rakovac, vlastiti izvor autora

Slika 12. Vanjsko stubište u dječjem vrtiću Rakovac, vlastiti izvor autora

5.1.3. Prostorije dječjeg vrtića Rakovac

Dječji vrtić, osim prostora za boravak djece i pratećih prostora, sadrži polivalentnu dvoranu s pomoćnim prostorima, dječju knjižnicu, prostore za odgojno-obrazovne, zdravstvene i ostale radnike, gospodarske prostore te komunikacijske i pomoćne prostore.

Dječji vrtić sadrži slijedeće prostore za boravak djece:

- 3 jedinice za djecu jasličke dobi (12 do 36 mjeseci života) koje obuhvaćaju: garderobu i trijažu, prostor za njegu djece sa sanitarnim uređajima, sobu dnevnog boravka i natkrivenu terasu,
- 5 jedinica za djecu vrtićke dobi (od navršene 3 do 7 godina života) koje obuhvaćaju: garderobu, prostor sa sanitarnim uređajima, sobu dnevnog boravka i natkrivenu terasu.

Osim osnovnih prostora za boravak djece, dječji vrtić sadrži višenamjenske prostore:

- polivalentnu dvoranu,
- spremište za rekvizite,
- spremište za didaktička sredstva,
- knjižnicu.

Prostori za odgojno obrazovne, zdravstvene i ostale radnike sastoje se od:

- dvije sobe za odgojitelje,
- soba za zdravstvenu voditeljicu s prostorom za izolaciju bolesnog djeteta,
- prostorija za individualni rad s djecom,
- dvije garderobe odgojitelja,
- spremište zajedničkih didaktičkih sredstava,
- spremište arhivske građe.

U dječjem vrtiću Rakovac smješten je dio uprave s prostorima za ravnatelja, tajnika i računovodstvo.

Gospodarska namjena građevine obuhvaća kuhinjski pogon:

- distribucijska kuhinja,
- spremište za namirnice,
- spremište suđa,
- spremište sredstava i pribora za čišćenje,
- garderoba sa sanitarijama.

Energetsko-tehnički blok obuhvaća:

- toplinsko-rashladnu strojarnicu,
- radionicu,
- garderobu sa sanitarijama za tehničko osoblje,
- opće gospodarsko spremište,
- pomoćno spremište,
- garderobu sa sanitarijama za spremačice,
- 2 spremišta sredstava i pribora za čišćenje.

Ostali prostori obuhvaćaju: ulazni prostor, trijem, vjetrobran, komunikacije (hodnici, unutarnje stubište, dizalo, vanjsko stubište), sanitarije (osim već navedenih: 4 grupe sanitarija za odgojno-obrazovne, zdravstvene i ostale radnike, sanitarije za roditelje i posjetitelje (odvojeno za žene i muškarce) te sanitarni čvor pristupačan s igralištima), spremište i spremište za vanjska igrališta.

5.1.4. Pristup dječjem vrtiću Rakovac

Pristupne i interne prometnice položajem, širinom i nosivošću omogućuju pristup zgradi, korištenje, odvoz smeća, te prilaz i intervenciju vatrogasnim vozilima.

5.2. Osnovna pravila zaštite na radu

Dječji vrtić Rakovac ima odgovornu osobu zaštite na radu koja je dužna osposobiti svakog radnika za rad na siguran način prije nego počne samostalno obavljati radne zadatke na koje je raspoređen kao i u slučaju kada je došlo do bitnih promjena u organizaciji ili u obnovi sredstava rada koja su u uporabi. Radnici se educiraju o pravilima zaštite na radu te izvođenju radnih zadataka na siguran način, opasnostima neopreznog ili nemarnog obavljanja radnih zadataka.

Odgovorna osoba zaštite na radu treba obavezno pregledavati ispravnost sredstva rada, posebice uređaje, postrojenja i instalacije koji moraju biti potpuno tehnički ispravni i opremljeniji s odgovarajućom zaštitom, a eventualne nedostatke, oštećenja ili kvarove valja odmah ukloniti ili neispravno sredstvo rada izuzeti iz uporabe

Na radnim mjestima koja zahtijevaju permanentnu kontrolu izvršitelja poslova ili zahtijevaju posebna znanja i iskustva za ispravan i bezopasan rad postrojenja i

uređaja, ne mogu biti raspoređeni djelatnici koji ne ispunjavaju uvjete utvrđene Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada dječjeg vrtića Četiri rijeke.

Tablica 8. prikazuje popis radnih mjesta u dječjem vrtiću Rakovac. Svako radno mjesto ima određen broj zaposlenih, a tablica također navodi različite uvjete rada, uključujući rad s posebnim uvjetima, beneficirani staž, spol zaposlenika te informacije o tome je li zaposlenik invalid.

Tablica 8. Popis radnih mjesta, vlastiti izvor autora

ŠIFRA	NAZIV RADNOG MJESTA	BROJ ZAPOSLENIH		OD TOGA		POSLOVI S POSEBNIM UVJETIMA RADA		BENEFICIRANI STAŽ	
		M	Ž	Mladež	Invalida	DA	NE	DA	NE
01	Ravnatelj	-	1	-	-	-	NE	-	NE
02	Tajnik	-	1	-	-	-	NE	-	NE
03	Pedagog	-	1	-	-	-	NE	-	NE
04	Psiholog	-	1	-	-	-	NE	-	NE
05	Defektolog	-	1	-	-	-	NE	-	NE
06	Rehabilitator – odgojitelj	-	1	-	-	-	NE	-	NE
07	Rehabilitator – odgojitelj, fizioterapeut	-	1	-	-	-	NE	-	NE
08	Medicinska sestra	-	1	-	-	-	NE	-	NE
09	Odgojitelj	-	37	-	-	-	NE	-	NE
10	Voditelj računovodstva	-	1	-	-	-	NE	-	NE
11	Administrativno-računovodstveni djelatnik	-	1	-	-	-	NE	-	NE
12	Domar (ekonom, vozač, ložač)	-	1	-	-	-	NE	-	NE
13	Spremačica	-	7	-	-	-	NE	-	NE

Tablica 9. prikazuje izloženost određenim opasnostima na radnim mjestima u vrtiću. Svako radno mjesto ima oznake kojima se označava izloženost različitim opasnostima kao što su mehaničke opasnosti, padovi i rušenje, električna struja,

kemijske radne tvari, biološke opasnosti, požar-eksplozija, vruće-hladne tvari, buka, prašina, mikro-makro, rasvjeta, fizički napor, nefiziološki položaj tijela, psihofiziološki napor, vibracije i zračenja. Oznake "+" označavaju da je radno mjesto izloženo određenoj opasnosti, dok "-" označava da nije izloženo.

Tablica 9. Izloženost određenim opasnostima po radnim mjestima, vlastiti izvor autora

Šifra	NAZIV RADNOG MJESTA	Mehaničke opasnosti	Padovi i rušenje	Električna struja	Kemijske radne tvari	Biološke opasnosti	Požar – eksplozija		Vruće – hladne tvari	Buka	Prašina	Mikro – makro	Rasvjeta	Fizički napor	Nefiziološki položaj tijela	Psihofiziološki napor	Vibracije	Zračenja
01	Ravnatelj	-	+	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
02	Tajnik	-	+	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
03	Pedagog	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
04	Psiholog	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
05	Defektolog	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
06	Rehabilitator – odgojitelj	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
07	Rehabilitator – odgojitelj, fizioterapeut	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
08	Medicinska sestra	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	-	+	+	+	-	-
09	Odgojitelj	-	+	-	-	+	-		-	-	-	-	-	+	+	+	-	-
10	Voditelj računovodstva	-	-	+	-	-	-		-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
11	Administrativno-računovodstveni djelatnik	-	-	+	-	-	-		-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
12	Domar (vozač)	+	+	+	+	-	+		+	-	-	+	+	+	-	-	-	-
13	Spremačica	+	+	+	+	+	-		+	-	-	-	+	-	+	-	-	-

*Napomena: izložen - oznaka «+»
nije izložen - oznaka «-»

5.2.1. Poslovi za koje je potrebno provesti osposobljavanje

U Dječjem vrtiću Rakovac potrebno je provesti osposobljavanje za djelatnike koji su prema programu za poslove raspoređeni na radna mjesta:

- kućni majstor,
- spremačica.

5.2.2. Poslovi sa posebnim uvjetima rada

U Dječjem vrtiću Rakovac postoje poslovi s posebnim uvjetima rada: pedagog, glavna medicinska sestra, odgojitelj, medicinska sestra, ložač, kućni majstor (bravar, stolar).[26]

5.2.3. Analiza radnog mjesta odgojitelj

Posebna pravila zaštite na radu za odgojitelja sadrže slijedeće zahtjeve:

- pravilno izvođenje radnog postupka
- poslovi s posebnim uvjetima rada
- korištenje odgovarajuće obuče

Odgojitelji u svom poslu moraju koristiti osobna zaštitna sredstva koja su navedena u tablici 10.

Tablica 10. Osobna zaštitna sredstva odgojitelja, vlastiti izvor autora

Osobno zaštitno sredstvo	ODGOJITELJ
	radna kuta
	zaštitna kapa ili marama
	gumene ili PVC rukavice
	kožne ili platnene cipele (borosane)

Slika 13. Zaštitna kuta odgojitelja [29]

Pri radu u dječjem vrtiću Rakovac, odgojitelji kao nosioci djelatnosti (stručni pedagoški rad) izloženi su sljedećim vrstama opasnosti/štetnosti/napora:

1. Mehaničke opasnosti:

- ubodi i posjekotine pri korištenju ručnog pribora (škare i sl.) kod izrade priručnih igračaka, ukrasa i sl.

2. Opasnosti od padova i rušenja:

- od pada u istom nivou pri obilasku objekata po lokacijama.

3. Biološke opasnosti:

- opasnosti od zaraznih bolesti pri radu s djecom.

4. Fizički napor:

- fizičko naprezanje pri podizanju djece (povećana izloženost),
- dugotrajno stajanje pri radu s djecom.

5. Nefiziološki položaj tijela:

- pri radu s djecom (previjanje djece, klečanje i sl.).

6. Psihofiziološki napor:

- neprekidna skrb i nadzor, te odgovornost za djecu,
- socijalna izloženost pri kontaktu sa roditeljima.

5.2.4. Analiza radnog mjesta kućnog majstora (domara)

Dječji vrtić Četiri rijeke Karlovac pod kojeg spada i Dječji vrtić Rakovac ima jednog domara koji je zadužen za održavanje prostorija i okoliša te prijevoz hrane.

Posebna pravila zaštite na radu za kućnog majstora (domara) Dječjeg vrtića Rakovac sadrže slijedeće zahtjeve:

- poslovi s posebnim uvjetima rada (čl.3. t.19. Pravilnika o zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati vozači motornih vozila)
- pravilno izvođenje radnog postupka (prije podizanja vozilo je potrebno osigurati od pomicanja, a dizalicu je potrebno postaviti na tvrdu podlogu ili koristiti podloške)
- korištenje radne obuće i odjeće
- korištenje OZS za zaštitu ruku, korištenje zaštitnih naočala odnosno vizira za zaštitu lica, zaštitne odjeće (radno odijelo i zaštitna obuća), OZS za zaštitu dišnih organa
- u vozilu osiguran aparat za početno gašenje požara, tehnički ispravan ručni alat
- torbe i kutije za prenošenje alata
- korištenje zaštitne odjeće za zaštitu od padalina i za zaštitu od hladnoće, obuća za zaštitu od vlage i hladnoće
- organizacijsko podešavanje vremena rada vremenskim uvjetima
- anatomske oblikovano podesivo sjedalo vozača
- ergonomski raspored upravljačkih elemenata

Osobna zaštitna sredstva koja kućni majstor treba koristiti pri radu navedena su u tablici 11.

Tablica 11. Osobna zaštitna sredstva kućnog majstora, vlastiti izvor autora

Osobno zaštitno sredstvo	KUĆNI MAJSTOR
	radna kuta
zaštitna kapa ili marama	
kožne rukavice	
zaštitne gumene ili PVC rukavice	
radne cipele	
kišna kabanica	
zimski jakna	
gumena obuća	
ušni štيتnici	
topla zimski obuća	
zaštitne naočale	

Pri radu u dječjem vrtiću, radnik na radnom mjestu kućni majstor (domar) izložen je sljedećim vrstama opasnosti/štetnosti/napora:

1. Mehaničke opasnosti:

- opasnost od povrede pri prometnim nezgodama kod vožnje automobila,
- od udara i prignječenja kod podizanja vozila radi promjene gume,
- opasnost od zahvaćanja pokretnim dijelovima motorne kosilice i kod rada sa ručnim mehaniziranim alatima i pri ostakljivanju,
- opasnost od uboda, udaraca i posjekotina pri radu s ručnim alatom,
- opasnost od odlijetanja kamena i sitnijih predmeta pri košenju trave motornom kosilicom (rotaciona i sa niti), te opasnost od pokretnih dijelova istih.

2. Opasnosti od električne energije:

- od pada u istom nivou pri kretanju radnim i pomoćnim prostorijama,
- opasnost od pada pri radu na otvorenom prostoru.

3. Kemijske radne tvari:

- opasnost od štetnih para boja, lakova, razrjeđivača, pri povremenom bojanju stolarije (kratkotrajna i rijetka izloženost).

4. Opasnosti od požara i eksplozija

- opasnost od požara pri zapaljenju vozila za vrijeme vožnje.

5. Mikroklimatski uvjeti:
 - atmosferski utjecaji pri radu na otvorenom prostoru (košenje) i kod utovara/istovara pri transportu hrane (povremena izloženost).
6. Povećani tjelesni napori:
 - kod prenošenja, utovara i istovara u vozilo i sl. (kratkotrajna izloženost).
7. Rasvjeta:
 - od nedovoljne rasvjete u radnim i pomoćnim prostorijama.

5.3. Analiza protupožarnog sustava

U Dječjem vrtiću Rakovac je izveden sustav za automatsku dojavu požara (slika 14.). Vatrodojavna centrala je smještena na katu objekta u uredu računovodstva u sklopu zasebnog prostora (vatrootpornog ormara otpornosti na požar 60 min) koji nije u funkcionalnoj vezi s drugim prostorijama.

Slika 14. Vatrodojavna centrala, vlastiti izvor autora

Vatrodjavni sustav Dječjeg vrtića Rakovac sastoji se od:

- kontrolnog vatrodjavnog uređaja – centrale,
- analogno adresibilnih optičkih detektora dima,
- analogno adresibilnih termičkih detektora dima (slika 16.),
- analogno adresibilnih ručnih javljača požara,
- paralelnih indikatora,
- ulazno-izlaznih modula,
- alarmnih sirena (slika 16.),
- akumulatora za pričuvno napajanje,
- centrala za upravljanje kupolama (prozorima) za odimljavanje stubišta (slika 15.).

Slika 15. Centrala za upravljanje otvaranja prozora za odimljavanje stubišta,

vlastiti izvor autora

Slika 16. Svjetlosni signal, detektor dima i sirena na stropu Dječjeg vrtića Rakovac, vlastiti izvor autora

U slučaju pojave požara dolazi do aktiviranja automatskih javljača ili nazočna osoba aktivira ručni javljač, tako da razbije staklo i pritisne tipkalo. Aktiviranje javljača dovodi centralni uređaj u alarmno stanje koje se manifestira na slijedeći način:

- a) aktiviranjem zvučnog signala u centralnom uređaju koji upozorava dežurnu osobu,
- b) aktiviranjem svjetlosnog signala u centralnom uređaju koji označava područje – zonu pojave požara,
- c) aktiviranjem alarmnih sirena postavljenih na prikladnim mjestima po objektu,
- d) prosljeđivanje alarmnog signala na vatrogasnu postrojbu,
- e) otvaranje kupole (prozora) za odimljavanje stubišta (slika 17).

Slika 17. Mehanizam za automatsko odimljavanje otvaranjem prozora,
vlastiti izvor autora

Za slučaj nestanka mrežnog napona postoji pričuvni izvor napajanja. Prebacivanje s jednog izvora napajanja na drugi je trenutno na što se dežurna osoba diskretno upozorava zvučnom i svjetlosnom signalizacijom.

Zgrada dječjeg vrtića projektirana je tako da u slučaju izbijanja požara:

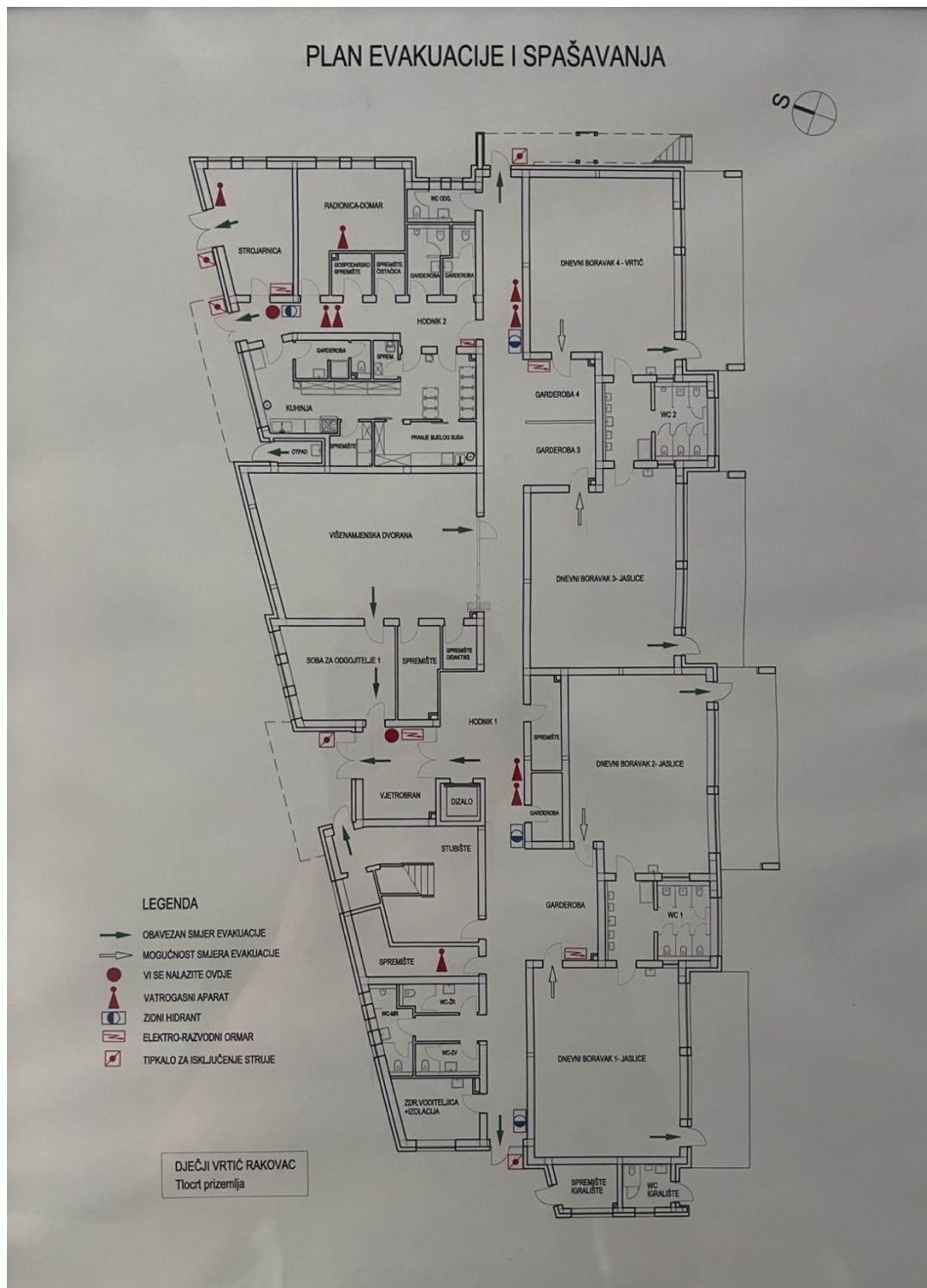
- nosivost građevine može biti zajamčena tijekom određenog razdoblja (2 sata);
- nastanak i širenje požara i dima unutar građevine je ograničeno;
- širenje požara na okolne građevine je ograničeno;
- korisnici mogu napustiti građevinu ili na drugi način biti spašeni;
- sigurnost spasilačkog tima je uzeta u obzir.

Plan evakuacije i spašavanja u slučaju požara prikazan je na slici 18.

Sukladno Pravilniku o otpornosti na požar i drugim zahtjevima koje građevine moraju zadovoljiti u slučaju požara¹⁹, građevina je podijeljena u požarne odjeljke.[27] Sadržaji jaslčkih i vrtićkih jedinica u nivou prizemlja i kata su jedan požarni odjeljak.

¹⁹ Pravilnik o otpornosti na požar i drugim zahtjevima koje građevine moraju zadovoljiti u slučaju požara (NN 29/2013), članak 7.

U nivou prizemlja požarno odvojeni su prostori strojarnice i radionice. Stubište i dizalo su požarno odvojeni u nivou prizemlja i kata.

Slika 18. Plan evakuacije i spašavanja, vlastiti izvor autor

Za Dječji vrtić Rakovac provedena je osnovna mjera zaštite od požara koja uključuje unutarnju i vanjsku hidrantnu mrežu i aparate za početno gašenje požara tipa S6 i S9 (slika 19. i 20.).

Sadržaji vrtićkih i jasličkih prostorija zaštititi će se ručnim aparatima za gašenje tipa S6 kg, u tehničke prostore postavljeni su aparati tipa S9, a u kuhinji i pratećim prostorijama aparati tipa S6.

Unutarnji zidni hidranti izvedeni su u skladu s Pravilnikom o hidrantskoj mreži za gašenje požara (NN 08/06) poštujući potrebnu količinu vode za unutarnje hidrante koja iznosi 100 l/minuti.[28]

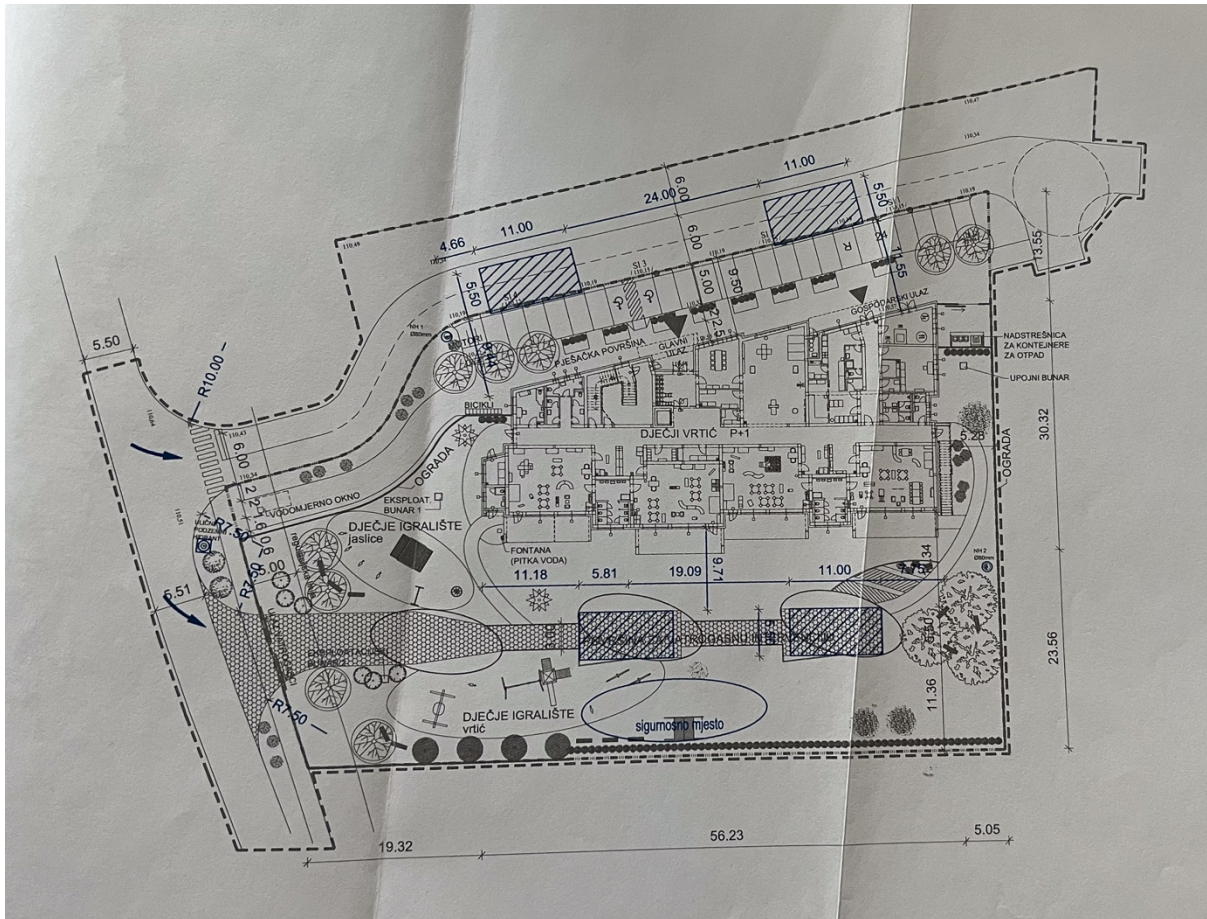
Slika 19. Aparati za gašenje požara i zidni hidrant,
vlastiti izvor autora

Slika 20. Aparati za gašenje požara,
vlastiti izvor autora

Intervencija vatrogasnog vozila omogućena je sa sjeverozapadne strane s pristupne prometnice i s južne strane s prilaza za vatrogasna vozila s površinama za operativni rad vatrogasne tehnike (slika 21.).

Pristupna prometnica, kao i vatrogasni prilaz s južne strane građevine ima dovoljnu širinu i radijuse te nosivost od 100 MPa da vatrogasna i spasilačka vozila mogu doći do ugrožene građevine.

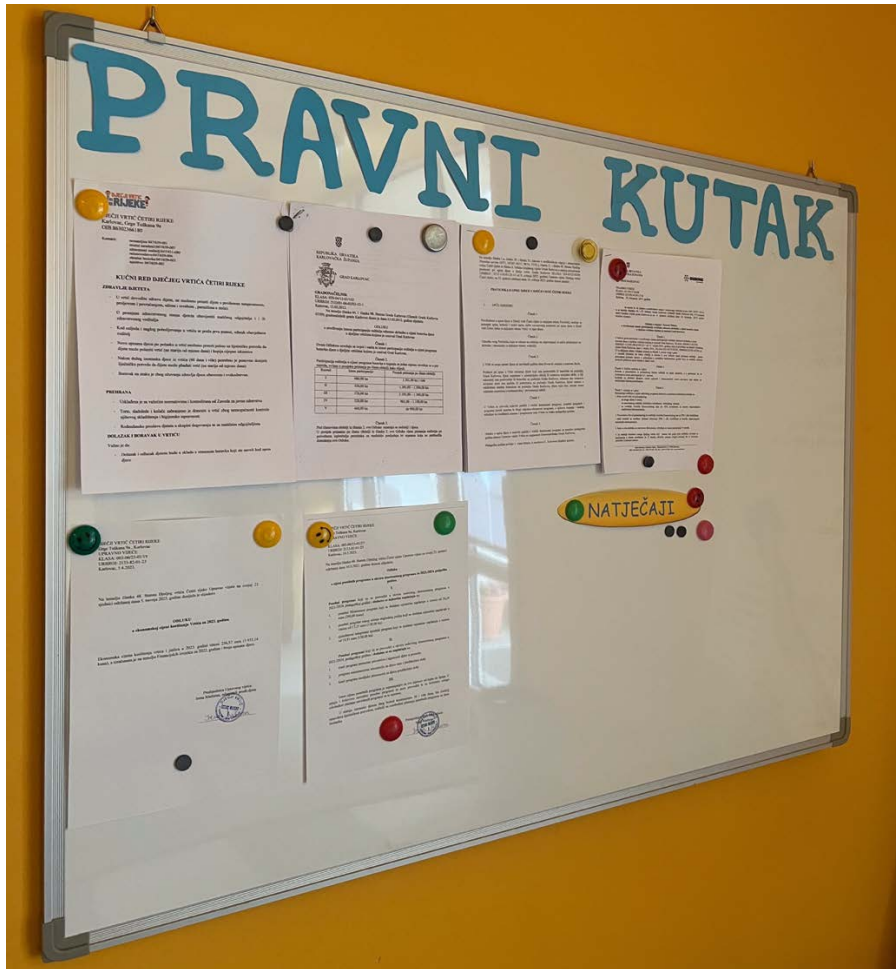

Slika 21. Vatrogasni put, vlastiti izvor autora

5.4. Analiza Kućnog reda vrtića

Kućni red Dječjeg vrtića Četiri rijeke Rakovac je skup pravila ponašanja kojih su se dužni pridržavati djelatnici vrtića, roditelji i skrbnici djece te sve druge osobe koje se nalaze u prostoru vrtića. Njime je određeno radno vrijeme ustanove te mjere sigurnosti. Kućni red vrtića dostupan je svima na oglasnoj ploči vrtića na samom ulazu te na mrežnim stranicama vrtića (slika 22.).

Radno vrijeme vrtića istaknuto je na u ulaznim vratima objekta, dijete u vrtić dovodi i odvodi samo ovlaštena punoljetna osoba te nije dopuštena predaja djeteta osobi pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

Slika 22. Pravni kutak dječjeg vrtića Rakovac sa izloženim Kućnim redom,
vlastiti izvor autora

5.5. Analiza Sigurnosno zaštitnih mjera i protokola postupanja u kriznim situacijama

Sigurnosno-zaštitne mjere i protokoli postupanja u kriznim situacijama pojašnjavaju uloge svih djelatnika vrtića u osiguravanju sigurnog okruženja za rast i razvoj djece. Mjere i protokoli su namijenjeni svim odgojnim skupinama tijekom cjelokupnog boravka u vrtiću od početka jutarnjeg do završetka popodnevnog dežurstva te su obvezujući za sve djelatnike vrtića. Protokoli se trajno čuvaju u svakoj sobi dnevnog boravka i izlažu se na oglasnim pločama za zaposlenike u svim odjelima ustanove. Kratki opis najvažnijeg za svaku sigurnosno-zaštitnu mjeru i preventivni program naveden je u daljnjem tekstu. [30]

- **Mjere sigurnosti kod preuzimanja i predaje djeteta roditelju ili drugoj odrasloj osobi**

Članovi stručno-razvojne službe informiraju roditelje o kućnom redu vrtića i predaji/preuzimanju djeteta. Roditelji ovlašćuju do 3 osobe koje mogu dovesti ili odvesti dijete uz pisanu izjavu koja je prikazana u prilogu 1. Izjava vrijedi dok dijete pohađa vrtić i može se ažurirati. U iznimnim situacijama, najava nepoznatih osoba je obavezna.

Rastavljeni roditelji pružaju rješenje o razvodu braka ili potpisuju izjavu o pokretanju brakorazvodne parnice. Do rješenja o skrbništvu, oba roditelja imaju jednaka prava i odgovornost za dijete.

Osoba koja dovodi/odvodi dijete mora se javiti odgojitelju. Dijete ne smije biti bez nadzora. Ako se dijete preda drugom odgojitelju, trebaju dati podatke o djeci i posebnim potrebama.

Odgojitelj redovito provjerava i ažurira kontakte roditelja i ovlaštenih osoba te vodi evidenciju o prisutnosti djece. Pri prelasku u kraći program, dijete mora biti pod nadzorom voditelja.

- **Mjere sigurnosti u unutarnjim prostorima vrtića**

Odgojitelji su odgovorni za stalni nadzor nad kretanjem djece u prostorijama. Ako odgojitelj mora privremeno napustiti prostorije, dužan je pažljivo procijeniti situaciju te, po potrebi, osigurati prisutnost druge odrasle osobe.

Također, prostorije u kojima borave djeca trebaju biti prilagođene sigurnosnim smjernicama. Namještaj sa zaobljenim rubovima i niskim pregradama osigurava manji rizik od ozljeda. Električne utičnice i aparati trebaju biti zaštićeni od dohvata djece. Svi materijali i igračke namijenjeni djeci moraju biti sigurni, netoksični i redovito pregledavani te oštećene igračke trebaju biti odstranjene.

Prostorije se svakodnevno čiste i dezinficiraju, a posteljina se redovito mijenja. Provjetravanje prostorija je bitno kako bi se osigurala kvaliteta zraka. Vrata jaslica su osigurana visoko postavljenom kvačicom kako bi se spriječilo da djeca samostalno izlaze iz prostorije bez nadzora odgojitelja.

- **Mjere sigurnosti u vanjskom prostoru vrtića**

Spremačice iz jutarnje smjene prve provjeravaju ulaz i cjelokupno dvorište kako bi otkrile eventualne nedostatke ili opasnosti te o tome izvještavaju domara i

ravnatelja. Domar u suradnji s ravnateljem organizira popravke i otklanjanje nedostataka.

Prije izlaska na dvorište djeca trebaju biti odjevena sukladno vremenskim uvjetima i godišnjem dobu. Odgojitelji se brinu o pravilnom ponašanju djece na igralištu i te razvijaju svijest o sigurnosti pri korištenju sprava.

Odgojitelji su pažljivo raspoređeni po dvorištu kako bi nadzirali djecu dok se igraju te ih štite od potencijalnih opasnosti. Brinu se o zaštiti djece od sunca, koristeći prirodnu hladovinu, suncobrane i kreme za sunčanje.

Ako dijete treba otići na sanitarni čvor, prati ga jedan odgojitelj, dok ostali nastavljaju nadzirati ostalu djecu. Svi ulazi i izlazi u dvorištu su redovito provjeravani kako bi se osigurala sigurnost.

- Mjere sigurnosti prilikom provođenja odgojno-obrazovnog programa izvan vrtić

Prije organizacije aktivnosti izvan vrtića, odgojitelji u suradnji s pedagogom pažljivo planiraju izlete, uzimajući u obzir potrebe i interese djece, te ih informiraju o tome.

Roditelji su obaviješteni o svim detaljima vezanim za izlet, posjet ili šetnju, uključujući cilj, svrhu, način realizacije te potpisuju da su suglasni s odlaskom djeteta van vrtića. Ukoliko roditelj ne želi da dijete sudjeluje, odgojitelji u suradnji s pedagogom organiziraju adekvatno zbrinjavanje djeteta.

Ukoliko se organizira grupni prijevoz autobusom, odgovorne osobe moraju provjeriti ispravnost vozila, a djeca su pod nadzorom odgojitelja prilikom ulaska i izlaska iz autobusa, te se uvjeravaju da imaju zakopčane sigurnosne pojaseve.

U slučaju višednevnih izleta, odgojitelji moraju pažljivo planirati i organizirati sve potrebne dokumente i suglasnosti. Na putu moraju biti prisutni član stručnog tima i zdravstveni voditelj. Odgojitelji redovito pružaju povratne informacije roditeljima.

- Mjere sigurnosti za vrijeme dnevnog odmora u vrtiću

U skupinama s različitim potrebama za odmorom, odgojitelji organiziraju aktivnosti za djecu koja se ne odmaraju kako ne bi ometala ostalu djecu.

Prostor sobe dnevnog boravka osiguran je kako bi pružio dovoljno zraka i topline, bez propuha, a posteljina i odjeća za odmor individualno su označene za svako dijete, osiguravajući higijenske uvjete.

Ovisno o dobi, djeca se higijenski pripremaju za dnevni odmor, što uključuje pranje zubi, skidanje suvišne odjeće i oblačenje pidžame.

Nadzor odgojitelja je kontinuiran i prisutan tijekom cijelog odmora kako bi se osigurala sigurnost djece. Djeca nikada ne smiju ostati bez nadzora.

Ako odgojitelj primijeti bilo kakve sumnjive simptome poput promjene disanja, povraćanja ili drugih neobičnih znakova, odmah izvještava zdravstvenog voditelja i pruža adekvatnu pomoć prema protokolima zdravstvene zaštite djeteta.

- **Mjere sigurnosti za uporabu sredstva i materijala za rad s djecom (ako nije specijalizirana didaktika ili atestirana oprema za vrtiće)**

Odgojitelj redovito provjerava vrstu i količinu pedagoški neoblikovanog materijala i specijaliziranih igračaka kako bi osigurao sigurnost djece prilikom rukovanja njima. Pritom vodi računa o njihovoj funkcionalnosti i estetskom dojmu.

Odgojitelj ima odgovornost za unošenje, dostupnost i korištenje neoblikovanih materijala i potencijalno opasnih materijala u prostoru vrtića. Potrebno je osigurati da takvi materijali budu prilagođeni dječjoj dobi i sigurni za uporabu.

Jednom tjedno, odgojitelji provode temeljitu provjeru svih igračaka, neoblikovanog materijala i namještaja u sobi kako bi identificirali eventualne rizike ili predmete koji bi mogli ugroziti zdravlje i sigurnost djece. U slučaju da pronađu potencijalno opasne ili neprimjerene predmete, odmah ih uklanjaju kako bi spriječili moguće nezgode.

- **Mjere nadzora kretanja osoba po vrtiću**

Svi djelatnici vrtića imaju odgovornost pratiti kretanje osoba unutar i oko objekta, posebno ako nisu korisnici vrtića. Ako primijete nepoznatu osobu, dužni su je upitati za namjere i razloge dolaska te je uputiti na traženo. U slučaju sumnjivog ponašanja, odmah se obavještava voditeljicu objekta, člana stručnog tima ili ravnateljicu, a dotičnu osobu prati se do izlaza. Ako se nepoznata osoba ponaša protuzakonito, djelatnici vrtića su obvezni prijaviti to policiji.

Svi ulazi u objekte vrtića moraju biti zatvoreni, a roditelji se redovito upozoravaju da uvijek zatvaraju ulazna vrata radi dječje sigurnosti. Spremačice redovito provjeravaju sva vrata i prozore na kraju radnog vremena kako bi se spriječio neovlašten ulaz i provala kad u vrtiću nema nikoga.

U slučaju aktivacije alarma zbog neovlaštenog ulaska, zadužena osoba zajedno s osobljem zaštitarske tvrtke obilazi vrtić. Ako se utvrdi materijalna šteta, poziva se policija i obavještava ravnatelja.

- **Postupci odgojitelja koji pridonose sigurnosti djeteta za vrijeme zamjena odgojitelja**

Pri planiranju zamjene duže od 3 dana, matični odgojitelj obavještava roditelje putem kutića za roditelje o organizaciji zamjene. Prije same zamjene, odgojitelj na zamjeni kontaktira matičnog odgojitelja kako bi se informirao o funkcioniranju skupine i važnim stvarima vezanim za djecu.

Kako bi osigurao kvalitetan rad i sigurne uvjete, odgojitelj na zamjeni treba saznati što više podataka o djeci, njihovim potrebama, navikama, zdravstvenim problemima te posebnim stvarima na koje treba obratiti pozornost. Također, treba imati uvid u dokumentaciju skupine, kao što su razvojne zadaće, aktivnosti i teme.

Kada se susretne s roditeljima, odgojitelj na zamjeni treba ostvariti kontakt, predstaviti se i prenijeti informacije o djetetu. Posebna pažnja posvećuje se prvom kontaktu s djecom pri dolasku u skupinu kako bi se stvorilo povjerenje i osjećaj sigurnosti.

Važno je napomenuti da odgojitelj na zamjeni ne rješava probleme čije rješavanje trpi odgađanje, ali preuzima odgovornost za događanja u skupini od dana kada je u njoj prisutan. Ovakav pristup osigurava dosljednost i stabilnost u vrtiću, čuvajući sigurnost i dobrobit djece tijekom zamjene odgojitelja.

- **Postupci odgojitelja kad se pojavi sumnja ili zapažanje o razvojnoj poteškoći djeteta**

Kad se u vrtiću primijeti razvojna poteškoća kod djeteta, postupci su sljedeći: Odgojitelji, stručni suradnici ili roditelji primjećuju odstupanja i informiraju stručni tim. Ako roditelji traže pomoć, dijete se upućuje na dijagnostičku obradu. Stručni tim prati postupak. Ako roditelji već idu na dijagnostiku, stručni tim surađuje. Ako odstupanja u razvoju primijete odgojitelji, stručni tim provodi opservaciju. Zatim se obavljaju razgovori s oba roditelja, dijete ide na dijagnostiku u odgovarajuću ustanovu. Ako roditelji surađuju, donosi se odluka o daljnjem uključivanju djeteta u vrtić. Uključuje se osobni pomoćnik i izrađuje individualizirani odgojno-obrazovni plan. Po potrebi odgojitelji se educiraju za rad s djecom s poteškoćama.

- **Mjere prehrambeno-zdravstvene sigurnosti u vrtiću**

1. Nije dopušteno unositi hranu pripremljenu izvan vrtića, osim kolača s deklaracijom.
2. Odgojitelji su odgovorni za unos hrane koja nije pripremljena u vrtiću i moraju provjeriti jesu li djeca oprala ruke prije obroka.
3. Odgojitelji trebaju osigurati dovoljnu količinu tekućine za djecu tijekom dana.
4. U kuhinju vrtića smiju ulaziti samo ovlašteni zaposlenici, a posuđe se mora prati odvojeno.
5. Prostorije za pripremu i posluživanje hrane moraju se svakodnevno čistiti i dezinficirati.
6. Nabavka hrane treba biti od pouzdanih dobavljača koji primjenjuju propisane sigurnosne mjere.
7. Osoblje koje priprema i poslužuje hranu mora održavati osobnu higijenu i provoditi sistematske zdravstvene preglede.
8. U slučaju pojave bolesti ili epidemije, primjenjuju se odgovarajući protokoli, a bolesna djeca ne smiju boraviti u vrtiću.
9. Pružanje prve pomoći u slučaju fizičkih ozljeda i hitnih stanja je obvezno i organizirano.

- **Protokol postupanja kad roditelj ne dođe po dijete u vrtić do kraja trajanja programa**

Ako roditelj ne preuzme dijete na do kraja radnog vremena vrtića, odgojitelj će prvo pokušati stupiti u telefonski kontakt s roditeljem ili ovlaštenom osobom koja može preuzeti dijete. Važno je da dežurna soba ima ažurirane podatke o djeci, roditeljima i ovlaštenim osobama s njihovim brojevima telefona. Ukoliko odgojitelj ne uspostavi kontakt nakon 15 minuta, obavještava ravnatelja koji, ako je potrebno, može pozvati policiju. Do dolaska roditelja ili policije, odgojitelj ostaje s djetetom u vrtiću te pruža potrebnu umirujuću podršku. Cijeli događaj će biti zabilježen u pedagoškoj dokumentaciji. U slučaju ponovljenih kašnjenja roditelja, ravnatelj ili član stručno-razvojne službe će održati razgovor s roditeljima kako bi se utvrdili razlozi tog kašnjenja.

- **Protokol postupanja u slučaju dovođenja ili odvođenja djeteta kada roditelji ne žive u obiteljskoj zajednici**

Roditelji, bez obzira na to žive li zajedno ili odvojeno, ravnopravno skrbe o djetetu. U slučaju da sud odredi s kojim roditeljem će dijete živjeti, navedeni roditelj mora dostaviti odluku suda ravnatelju ili tajniku vrtića. Roditelji mogu biti pozvani na razgovor, zajedno ili odvojeno, kako bi se bolje upoznala situacija djeteta te kako bi se roditelji upoznali s pravima i obvezama dok je dijete u vrtiću.

Ako postoji poteškoće u komunikaciji između roditelja ili između roditelja i odgojitelja, što može ometati pravilnu brigu o djetetu ili ukoliko dođe do promjena u djetetovom ponašanju, odgojitelj je dužan obavijestiti ravnatelja ili stručne suradnike o nastaloj situaciji.

Roditelji moraju uskladiti dovođenje i odvođenje djeteta s vremenom utvrđenim sudskom odlukom ukoliko postoji takva odluka. U slučaju da roditelj ne poštuje sudsku odluku i insistira na odvođenju djeteta u vrijeme koje mu nije dodijeljeno prema sudskoj odluci, odgojitelj treba o tome obavijestiti drugog roditelja i ravnatelja, koji će, ukoliko nije dostupan, kontaktirati policiju. Odgojitelj će također sastaviti zapisnik o događaju, a ravnatelj će obavijestiti nadležni Centar za socijalnu skrb.

- **Protokoli postupanja u slučaju nesporazuma roditelja oko sadržaja roditeljske skrbi**

U slučaju nesporazuma roditelja oko sadržaja roditeljske skrbi ili ostvarivanja prava vezanih za boravak djeteta u vrtiću, odgojitelj ili stručni suradnik će uputiti roditelje ravnatelju. Važno je naglasiti da vrtić nema ovlasti donositi odluke koje bi išle u korist jednog roditelja na štetu drugog. Ukoliko roditelji ne uspiju postići sporazum, ravnatelj ili tajnik će preporučiti roditeljima da se obrate Centru za socijalnu skrb ili sudu koji će donijeti odluku u izvanparničnom postupku. Dok se sporazum ne postigne ili dok sud ne donese odluku, vrtić će postupati prema trenutnom stanju, s posebnom pažnjom na interese djeteta.

- **Protokol postupanja u slučaju kad je roditelj lišen roditeljske skrbi**

U slučaju kada je roditelj lišen roditeljske skrbi, drugi roditelj ili skrbnik djeteta treba dostaviti ravnatelju ili tajniku sudsku odluku kojom je utvrđeno lišenje roditeljske skrbi. Ako su oba roditelja lišena roditeljske skrbi sudsku odluku dostavlja skrbnik

djeteta. Alternativno, roditelj ili skrbnik mogu dostaviti rodni list djeteta koji ne smije biti stariji od 30 dana, a na kojem je naznačeno da je roditelj lišen roditeljske skrbi.

Roditelj koji je lišen roditeljske skrbi gubi sva prava vezana za skrb prema djetetu. Nema pravo dovesti ili odvesti dijete iz vrtića, viđati ga tamo, odlučivati o njegovom boravku, niti tražiti informacije o djetetu. U slučaju da roditelj lišen roditeljske skrbi postupi protivno ovim pravilima, ravnatelj ili tajnik će odmah obavijestiti policiju, Centar za socijalnu skrb i drugog roditelja.

Ako se roditeljstvo vrati, to će biti dokazano na isti način kao i lišenje, putem sudskih odluka ili rodnim listom koji nije stariji od 30 dana. Ovaj protokol se na odgovarajući način primjenjuje i u slučaju da sud roditelju ili drugoj osobi odredi mjeru zabrane neovlaštenog približavanja djetetu na određenim mjestima ili na određenu udaljenost.

- **Protokol o postupcima i mjerama u slučaju razvoda roditelja**

U slučaju razvoda, oba roditelja imaju jednaka prava na roditeljsku skrb, osim ako nadležna tijela (Centar za socijalnu skrb ili sud) ne odluče drugačije. Kada roditelj dobije rješenje o roditeljskoj skrbi od nadležnog tijela, to rješenje mora dostaviti odgojitelju ili stručnom suradniku u vrtiću. Kopija rješenja se pohranjuje uz ostalu dokumentaciju djeteta, kako bi se osiguralo dosljedno postupanje u skladu s tim rješenjem.

Ako roditelj koji nije skrbnik želi odvesti dijete iz vrtića na dane koji nisu u skladu s rješenjem, odgojitelj mora zatražiti pismeno odobrenje od roditelja skrbnika za takvo odvođenje. Dijete se ne smije predati samo na temelju usmenih izjava roditelja skrbnika, već je potrebno pismeno odobrenje. U situaciji kada roditelj koji nije skrbnik pokuša nasilno odvesti dijete iz vrtića, odgojitelj mora odmah obavijestiti roditelja skrbnika i policiju kako bi se zaštitila sigurnost djeteta i spriječilo nasilje.

- **Protokol postupanja kad je osoba koja je došla po dijete u alkoholiziranom ili nekom drugom neprimjerenom psihofizičkom stanju**

Ako odgojitelj primijeti da je roditelj u alkoholiziranom ili nekom drugom neprimjerenom psihofizičkom stanju te da nije sposoban odvesti dijete iz vrtića, treba poduzeti sljedeće mjere:

- Zatražiti pomoć slobodnog djelatnika koji će ostati s djecom i obavijestiti drugog roditelja o situaciji te zamoliti da dođe po dijete ili organizira dolazak po dijete.

- Ako drugi roditelj nije dostupan, treba kontaktirati druge osobe koje su ovlaštene odvesti dijete iz vrtića.
- Obavijestiti ravnatelja, zamjenu ravnatelja ili nekog od članova stručnog tima o situaciji.
- Ukoliko ne može dobiti nikoga ili je roditelj koji je došao po dijete agresivan i nesuradljiv, odgojitelj treba zvati policiju.
- Ne predati dijete roditelju, osim ako je roditelj izrazito agresivan - u tom slučaju, dijete se može predati roditelju uz izvještaj policiji i ravnatelju.
- Ostati s djetetom do okončanja situacije.
- Prije odlaska s radnog mjesta, odgojitelj treba napisati zapisnik prema obrascu i unijeti kratak opis situacije u pedagošku dokumentaciju.
- Ravnatelj je obvezan u roku 7 dana pozvati oba roditelja na razgovor uz prisutnost stručnog suradnika i odgojitelja koji je bio prisutan tijekom incidenta.
- O navedenom događaju obavještava se Centar za socijalnu skrb.

Ovaj protokol primjenjuje se i kad je osoba ovlaštena za odvođenje djeteta iz vrtića u alkoholiziranom ili drugom neprimjerenom psihofizičkom stanju.

- **Protokol postupanja u slučaju sukoba roditelja s djelatnikom vrtića ili međusobnog sukoba roditelja**

Kada dođe do sukoba između roditelja ili nezadovoljstva korisnika usmjereno prema djelatnicima, važno je primijeniti znanja i vještine aktivnog slušanja, zadržati smirenost i profesionalan odnos. Sukobi ne bi smjeli biti iznošeni pred djecom ili drugim roditeljima, kako bi se zaštitila njihova emocionalna dobrobit. U slučaju sukoba, odgojitelj će nastojati smiriti roditelja, bez automatske samoobrane, uz poštovanje roditelja, ali odlučno prekidajući situaciju pred djecom i drugim roditeljima. O svakom sukobu, odmah treba obavijestiti ravnatelja ili člana stručnog tima kako bi se obavio razgovor s roditeljima, utvrdili razlozi nezadovoljstva i pronašlo rješenje. U slučaju fizičkog nasilja, prijetnji ili verbalnog nasilja koje nije moguće smiriti, djelatnik vrtića treba odmah pozvati policiju i napisati zapisnik o incidentu.

U slučaju sukoba između roditelja, važno je prekinuti raspravu i objasniti njihovu poziciju u vrtiću. Ravnatelj ili član stručnog tima trebaju biti informirani o sukobu između roditelja i postupiti u skladu s važećim zakonskim propisima kako bi se sukob riješio na najbolji mogući način.

- **Protokol postupanja u slučaju sukoba djelatnika vrtića**

U slučaju sukoba među djelatnicima, strogo je zabranjeno rješavanje konflikata verbalnom ili fizičkom agresijom. Tenzije i rasprave ne smiju se izražavati pred djecom i roditeljima, već se rasprava odgađa do mogućnosti rješavanja sukoba u odvojenom prostoru. Djelatnici koji su svjedoci incidenta o sukobu dužni su izvijestiti ravnatelja o događaju. Ravnatelj će individualno razgovarati s osobama uključenim u sukob kako bi se razumjelo što je uzrokovalo sukob te kako bi se pronašlo odgovarajuće rješenje. Verbalni i fizički sukobi uređeni su odredbama Pravilnika o radu, pa će se prema takvom činu poduzeti mjere sukladno Pravilniku o radu i ostalim zakonskim aktima. Svi djelatnici koji su sudjelovali u sukobu odmah nakon intervencije moraju napisati zapisnik o događaju kako bi se dokumentirale sve okolnosti i detalji sukoba.

- **Protokol postupanja kod sumnje na zlostavljanje ili zanemarivanje djeteta u obitelji**

Sukladno zakonskim propisima, stručni suradnici obvezni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje saznaju tijekom obavljanja svojih poslova. Također, svatko je dužan obavijestiti Centar za socijalnu skrb o kršenju djetetovih prava, posebice o svim oblicima fizičkog i psihičkog nasilja, zanemarivanja, zlostavljanja te izrabljivanja djeteta.

U slučaju da odgojitelj primijeti bilo kakve znakove fizičkih povreda ili verbalnih neprimjerenosti koje bi mogle ukazivati na zlostavljanje djeteta, dužan je pažljivo razgovarati s roditeljem o tim znakovima, bez brzopletih zaključaka ili izražavanja sumnje. Sumnje se prezentiraju ravnatelju i stručno-razvojnoj službi, koji dalje timski poduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući razgovor s roditeljima, izradu izvješća i suradnju s nadležnim institucijama. Nakon podnesene prijave, vrtić je dužan postupati prema uputama Centra za socijalnu skrb i drugih nadležnih tijela te osigurati zaštitu djeteta na odgovarajući način. Informacije o slučaju ne smiju se iznositi trećim osobama koje nisu uključene u postupak. Ukoliko postoji pravomoćno sudsko rješenje ili rješenje Centra za socijalnu skrb kojim se zabranjuje kontakt s djetetom ili utvrđuje zlostavljanje ili zanemarivanje djeteta, osoba kojoj je izrečena zabrana ne može dovesti ili odvoditi dijete iz vrtića.

- **Protokol postupanja kod zlostavljanja djeteta od strane djelatnika vrtića**

Ukoliko bilo koji djelatnik primijeti fizičko ili psihičko zlostavljanje djeteta od strane drugog zaposlenika, dužan je odmah poduzeti mjere za prekid takvog nasilnog ponašanja. Ako nije u mogućnosti to učiniti sam, treba zatražiti pomoć drugog djelatnika, a u ekstremnim slučajevima, pozvati policiju. Nakon što se nasilno ponašanje prekine, dijete se smješta na sigurno, a o incidentu se odmah obavještava ravnatelj i stručno-razvojna služba vrtića. Djelatnik koji je svjedočio zlostavljanju dužan je dostaviti pisanu izjavu o događaju, potpisanu i s datumom. Ravnatelj će preuzeti daljnje korake u vezi s incidentom. O tome će obavijestiti roditelje djeteta te relevantne institucije nadležne za zaštitu djece. Također, ravnatelj će pozvati nasilnog djelatnika na razgovor te poduzeti sve propisane mjere kako bi se spriječilo daljnje nasilno ponašanje od strane tog djelatnika.

- **Protokol postupanja u slučaju nasilja među djecom**

Najvažnije je prekinuti i zaustaviti trenutno nasilno ponašanje prema djetetu te zatražiti pomoć stručnog suradnika, kao što je psiholog. Ako je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju, hitno treba pozvati medicinsku službu. O svim okolnostima događaja odmah treba obavijestiti ravnatelja i stručno-razvojnu službu. Stručni suradnik (psiholog) treba što žurnije obaviti razgovor s odgojiteljima i oba djeteta o nasilnom događaju. Također, potrebno je razgovarati s drugom djecom i odraslim osobama koje su svjedočile nasilju kako bi se utvrdile sve okolnosti vezane uz nasilje.

Roditelje oba djeteta treba upoznati s činjenicama i okolnostima događaja te ih informirati o aktivnostima koje će biti poduzete. Također, roditelje treba informirati o mogućim oblicima savjetovanja i stručne pomoći za djecu u vrtiću i izvan njega, kao što su centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovaništa i slično.

- **Protokol postupanja u slučaju kad je dijete izvan kontrole emocija i ponašanja**

U slučaju kad je dijete izvan kontrole emocija i ponašanja, odgojitelj treba prvo pokušati smiriti dijete u sobi dnevnog boravka. Ako to ne uspije, dijete se izvodi iz sobe uz osiguranje nadzora nad drugom djecom. Također, potrebno je ukloniti sve predmete kojima bi se dijete moglo ozlijediti.

Ako dijete i dalje nije smireno, odgojitelj treba pozvati člana stručnog tima. Stručni tim zajedno s odgojiteljima izrađuje plan opservacije i interventnih postupaka s djetetom. Psiholog provodi psihodijagnostički postupak s djetetom, surađuje s roditeljima te izrađuje individualizirane programe i prati njihovu provedbu.

Pedagog pomaže u osmišljavanju promjena u aktivnostima i prostoru kako bi se prevenirala agresivna ponašanja djece te prati njihovu provedbu. Stručni tim redovito se sastaje s odgojiteljima na timskim dogovorima, razmjenjuje informacije i donosi preporuke za daljnje postupanje. Nakon provedene opservacije, stručni tim obavještava ravnatelja o zaključku i preporukama za pružanje pomoći djetetu.

- **Protokol postupanja kod fizičkih ozljeda i hitnih stanja te pružanje prve pomoći**

U situacijama pružanja prve pomoći treba paziti na osobnu zaštitu i zaštitu ozlijeđenog djeteta (obavezno treba koristiti lateks rukavice kada se pruža prva pomoć djetetu koje krvari). Prilikom pružanja prve pomoći djetetu, ostalu djecu treba zbrinuti drugi odgojitelj ili član stručnog tima.

U slučaju povrede djeteta potrebo je:

- ostati miran i sabran,
- umiriti dijete,
- primijeniti stručno znanje o pružanju prve pomoći,
- prema dostupnosti pozvati zdravstvenu voditeljicu ili djelatnika koji zna pružiti prvu pomoć,
- dijete ni u kom slučaju ne ostavljati samo, bez nadzora odrasle osobe,
- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtjeva hitnu liječničku intervenciju, treba odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći. Ukoliko je hitna medicinska pomoć nedostupna, treba na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe do službe hitne medicinske pomoći. Osoba koja prati dijete treba sačekati liječnikovu preporuku o danjem postupanju i sačekati roditelja. S djetetom o pratnji po dostupnosti ide zdravstvena voditeljica ili odgojitelj (pod uvjetom da je ostatak skupine zbrinut),
- dijete ne prevoziti osobnim vozilom već pozvati taxi,
- odgojitelj je dužan obavijestiti ravnatelja o povredi djeteta,
- odgojitelj djeteta piše zapisnik o povredi i hitnom stanju.

- **Protokol postupanja kod zdravstvenih problema s obzirom na njihovu težinu**

Tablica 12. Protokol postupanja kod zdravstvenih problema djeteta [30]

	SMETNJE I LAKŠI ZDRAVSVENI PROBLEMI	PROBLEMI KOJI ZAHTJEVAJU KUĆNU NJEGU	LAKŠE OZLJEDE	TEŽE OZLJEDE	HITNA STANJA
STANJA	povišena tjelesna temperatura, uhobolja, zubobolja, povraćanje, proljev, promjene po koži, alergijski osip, svrbež vlasišta, uši kašalj, ugriz krpelja crvenilo oka	visoka tjelesna temperatura, sumnja na zaraznu bolest problemi disanja, astma napad; učestali proljevanje, povraćanje, malaksalost, glavobolja,	uganuće, istegnuće, udarci, porezotine, strano tijelo u oku (trepavica, pijesak I sl..)	iščašenja , jaki udarci, porezotine, razderotine, ugrizi životinja, sumnja na prijelom, ubod u oko , pad na glavu	konvulzije i EPI napad, gubitak svijesti, gušenje stranim tijelom, anafilaktički šok jaka krvarenja
POSTUPCI	obavijestiti roditelje obavijestiti zdravstvenu voditeljicu primijeniti preporuke zdravstvene voditelje pratiti stanje djeteta u slučaju da nema poboljšanja odlazak kući	obavijestiti roditelje obavijestiti zdravstvenu voditeljicu primijeniti preporuke zdravstvene voditelje pratiti stanje i promjene na djetetu odlazak kući	obavijestiti zdravstvenu voditeljicu zdravstvena voditeljica sanira ozljedu i organizira daljnje postupke obavijestiti roditelje piše se izvješće o ozljedi	obavijestiti zdravstvenu voditelju zdravstvena voditeljica vrši procjenu i sanaciju ili organizira daljnju zdravstvenu skrb poziva se HMP ili Taxi obavijestiti roditelje piše se izvješće	obavijesti zdravstvenu voditeljicu koja nastavlja pružanje pomoći poziva se HMP obavijest roditeljima odlazak u pratnji djeteta piše se izvješće
NAPOMENE	*krpelje ne vadimo *2 ili više proljevaste stolice i povraćanja djeteta odlazi kući	*ukoliko dijete ima temperaturu istuširati ga u mlakoj vodi ili dati djetetu sirup uz prethodni poziv roditelja. Ukoliko temperature na padne kroz sat vremena po dijete je dužan doći	*ukoliko zdravstvena voditeljica nije u mogućnosti biti prisutna zbog broja objekta suradnici koji znaju pružiti prvu pomoć mogu sanirati	*ukoliko zdravstvena voditeljica nije u mogućnosti biti prisutna zbog broja objekata svi suradnici koji znaju pružiti prvu pomoć mogu	*ukoliko zdravstvena voditeljica nije u mogućnosti biti prisutna zbog broja objekata svi suradnici ili odrasla osoba koja zna može

	*ukoliko dijete odlazi kući obrazac za otpust djeteta potpisuju roditelj i osoba koja je predala dijete (jedan primjerak koji se predaje zdravstvenoj voditeljici)	roditelj ili osobe koje su opunomoćene da dođu po njega.	ozljeđu i organizirati daljnje postupke	procijeniti, sanirati, organizirati daljnju zdravstvenu skrb djeteta	pružiti prvu pomoć
--	--	--	---	--	--------------------

- Protokol postupanja u slučaju nestanka djeteta iz vrtića

U slučaju nestanka djeteta iz vrtića, odgojitelj prvo provodi potragu u unutarnjem i vanjskom prostoru vrtića te traži pomoć od drugih odgojitelja i tehničkog osoblja. Ako dijete nije pronađeno nakon kraće potrage, odgojitelj informira ravnatelja i/ili članove stručnog tima kako bi se organizirala šira potraga.

Ravnatelj ili član stručnog tima organiziraju krizni tim koji dalje utvrđuje osobe koje će sudjelovati u daljnjem traženju djeteta. Također, osoba iz kriznog tima obavještava roditelje djeteta o situaciji i prikuplja informacije o mogućim lokacijama na kojima bi se dijete moglo nalaziti.

Ako dijete nije pronađeno u vrtiću ili u neposrednoj blizini, a roditelj potvrdi da nije stiglo kući, ravnatelj obavještava policiju. Komunikaciju s nadležnim ustanovama i medijima obavlja isključivo ravnatelj ili osoba s odobrenjem ravnatelja.

Nakon završetka krizne situacije, provodi se timski sastanak radi refleksije o događaju i postupcima te utvrđuju eventualni propusti u sigurnosnom pogledu. Također, piše se zapisnik o kriznoj situaciji.

- Protokol postupanja u slučaju neovlaštenog ulaska ili provale u vrtić

U slučaju neovlaštenog ulaska ili provale u vrtić, djelatnik koji primijeti takvo stanje odmah obavještava ravnatelja koji će kontaktirati policiju. Ostali djelatnici se obavještavaju kako bi se spriječio ulazak djece i drugih osoba u provaljeni prostor. Ako ustanova ima i alarm djelatnici zaštitarske tvrtke, s kojom vrtić ima ugovor, dolaze na mjesto događaja te obavještavaju ravnatelja i policiju. Do dolaska policije, prostor se ne ulazi. Nakon policijskog očevida, tehničko osoblje pregledava prostorije kako bi se uočili potencijalno opasni predmeti. Kada više nema opasnosti, odobrava se ulazak djece. Odgojitelji odmah evidentiraju nastalu štetu i čine popis otuđene imovine, koji se dostavlja ravnatelju. Ako je šteta na samom objektu, zapisnik sastavlja voditelj

sigurnosti i zaštite na radu. Ravnatelj je zadužen za daljnji kontakt s policijom i podnošenje eventualnih prijava ili zahtjeva za naknadu štete prema osiguravajućoj kući.

- **Protokol postupanja u izvanrednim situacijama (požar, poplava, potres, nevrijeme**

U slučaju izvanrednih situacija poput požara, poplave, potresa ili nevremena, svi zaposlenici u vrtiću trebaju slijediti Plan evakuacije. Izlazi iz objekta moraju biti označeni i slobodni, a svaki zaposlenik ima zaduženje prema kojem postupaju. U slučaju opasnosti, svi moraju brzo napustiti objekt i slijediti dogovorenu rutu izlaska. Provjerava se jesu li sva djeca i odrasli na broju. Osoba zadužena za pregled prostorija vrtića mora provjeriti jesu li svi izašli prije nego što izađe van. Povratak u objekt dopušten je tek nakon što prestane opasnost i uz dopuštenje vatrogasaca. U slučaju jako olujnog nevremena, potrebno je odmaknuti se od staklenih površina i okupiti djecu u sigurnom dijelu sobe.

Grge Tuškana 9a, Karlovac

**PRILOG PEDAGOŠKE DOKUMENTACIJE (IMENIK DJECE) U CILJU ZAŠTITE
ZDRAVLJA I SIGURNOSTI DJECE**

DIJETE

FOTOGRAFIJA
DJETETA

Ime i prezime: _____

Datum rođenja: _____

Adresa stanovanja: _____

MAJKA

FOTOGRAFIJA
MAJKE

Ime i prezime: _____

Adresa stanovanja: _____

Mobitel/telefon: _____

OTAC

FOTOGRAFIJA
OCA

Ime i prezime: _____

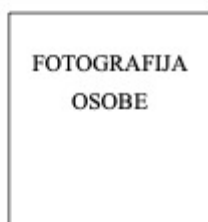
Adresa stanovanja: _____

Mobitel/telefon: _____

Okrenuti stranicu

PREMA SUGLASNOSTI RODITELJA – **TRI PUNOLJETNE OSOBE** koje mogu dovesti
i odvesti dijete iz vrtića:

1. OSOBA

Ime i prezime: _____

Mobitel/telefon: _____

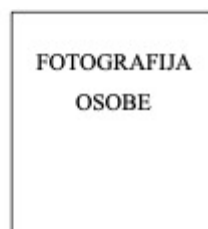
2. OSOBA

Ime i prezime: _____

Mobitel/telefon: _____

3. OSOBA

Ime i prezime: _____

Mobitel/telefon: _____

Prihvatanjem ovog Priloga pedagoškoj dokumentaciji dajete privolu u svrhu dovođenja i odvođenja djeteta iz vrtića.

Sve ove podatke vrtić će čuvati prema Pravilniku i Popisu arhivskog i registraturnog gradiva vrtića.

Vrtić se sa svoje strane obvezuje da prikupljeni podaci o djetetu neće biti ni s kojeg aspekta usmjereni protiv dobrobiti djeteta.

Radi se o dobrovoljnom davanju podataka te ovaj Prilog niste dužni prihvatiti.

Napominjemo da možete u svako doba, u potpunosti ili djelomice, bez objašnjenja odustati od danog Priloga.

U Karlovcu, _____

Ime i prezime te potpis roditelja:

Majka _____ potpis _____

Otac _____ potpis _____

PRIMJER - Protokol postupanja kod fizičkih ozljeda i hitnih stanja te pružanje prve pomoći

(1) Najčešći slučajevi pružanja prve pomoći su: gubitak svijesti, febrilne konvulzije, epi napadaj, gušenje stranim tijelom, veće tjelesne povrede, strano tijelo u nosu, uhu, grlu, alergijske reakcije, toplinski udar itd.

(2) Prvu pomoć treba pružiti i kod povišene temperature, povraćanja, proljeva, boli, manjih nezgoda i povreda, primjenjujući znanja o pružanju prve pomoći.

(3) Objekti vrtića moraju biti opremljeni s ormarićima za pružanje prve pomoći koje zdravstvena voditeljica redovito popunjava s potrebnim materijalom.

(4) U situacijama pružanja prve pomoći treba paziti na osobnu zaštitu i zaštitu ozlijeđenog djeteta (obavezno treba koristiti lateks rukavice kada se puža prva pomoć djetetu koje krvari).

(5) Prilikom pružanja prve pomoći djetetu, ostalu djecu treba zbrinuti drugi odgojitelj ili član stručnog tima.

(6) U slučaju povrede djeteta potrebo je:

- ostati miran i sabran,
- umiriti dijete,
- primijeniti stručno znanje o pružanju prve pomoći,
- prema dostupnosti pozvati zdravstvenu voditeljicu ili djelatnika koji zna pružiti prvu pomoć,
- dijete ni u kom slučaju ne ostavljati samo, bez nadzora odrasle osobe,
- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtjeva hitnu liječničku intervenciju, treba odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći. Ukoliko je hitna medicinska pomoć nedostupna, treba na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe do službe hitne medicinske pomoći. Osoba koja prati dijete treba sačekati liječnikovu preporuku o danjem postupanju i sačekati roditelja. S djetetom o pratnji po dostupnosti ide zdravstvena voditeljica ili odgojitelj (pod uvjetom da je ostatak skupine zbrinut),
- dijete ne prevoziti osobnim vozilom već pozvati taxi,
- odgojitelj je dužan obavijestiti ravnatelja o povredi djeteta,
- odgojitelj djeteta piše zapisnik o povredi i hitnom stanju.

Prilog 2. Izvješće o ozljedi ili hitnom stanju djeteta [28]

IZVJEŠĆE O OZLJEDI/ HITNOM STANJU DJETETA

DATUM I VRIJEME	
IME I PREZIME DJETETA	
DOB DJETETA	
VRSTA OZLJEDE/ STANJA	
MJESTO OZLJEDE/ STANJA	
KRAĆI OPIS SITUACIJE	
PODUZETE MJERE ZBRINJAVANJA OZLJEDE/ STANJA (tko je pružio prvu pomoć djetetu, tko je obaviješten o događaju, tko je i kada obavijestio roditelje, tko je i kako odveo dijete u zdravstvenu ustanovu)	
ODGOJITELJI I ODGOJNA SKUPINA	
OSOBE UKLJUČENE U DOGAĐAJ	

Prilog 3. Obrazac otpusta djeteta iz vrtića [28]

OBRAZAC OTPUSTA DJETETA IZ VRTIĆA

Dana _____ u _____ sati, iz ustanove _____ je
(datum) (vrijeme) (objekt i odgojna skupina)
otpušteno dijete _____ zbog _____
(ime i prezime) (razlog otpuštanja)

Potpis odgojitelja

Potpis roditelja

OBRAZAC OTPUSTA DJETETA IZ VRTIĆA

Dana _____ u _____ sati, iz ustanove _____ je
(datum) (vrijeme) (objekt i odgojna skupina)
otpušteno dijete _____ zbog _____
(ime i prezime) (razlog otpuštanja)

Potpis odgojitelja

Potpis roditelja

6. ZAKLJUČAK

Novoizgrađeni Dječji vrtić Rakovac pridržavao se svih propisa o gradnji, što je osiguralo siguran i suvremen prostor za djecu. Međutim, tijekom dizajniranja vrtića, nije se dovoljno konzultiralo sa zaposlenicima, što je rezultiralo nelogičnim rasporedom prostorija u praksi.

Unatoč tome, vrtić ima dobro izvedenu i modernu zaštitu od požara, što je ključno za sigurnost djece i osoblja. To ukazuje na pažnju koja je posvećena stvaranju sigurnog okruženja za boravak djece u vrtiću.

Važno je također istaknuti stručnost osoblja koje radi u vrtiću. Kvalificirano osoblje ključno je za pružanje visokokvalitetne skrbi i obrazovanja djeci. Njihova stručnost doprinosi dječjem razvoju i dobiti.

Vrtić također ima jasno definiran Kućni red i Protokol postupanja u kriznim situacijama. To je iznimno važno kako bi se osigurala disciplina, sigurnost i učinkovito rješavanje problema u vrtiću. Jasna pravila i smjernice pomažu u održavanju reda i sigurnosti unutar vrtića.

U cjelini, iako se novoizgrađeni vrtić Rakovac pridržavao propisa o gradnji i osigurava sigurnost, postoji prostor za poboljšanje u smislu rasporeda prostorija. Međutim, vrtić se ističe kroz dobro izvedenu zaštitu od požara, stručnost osoblja, jasno definirane protokole i analizu radnog mjesta odgojitelja. Daljnja poboljšanja u rasporedu prostora i konzultacije s osobljem mogli bi rezultirati još boljim i uspješnijim dječjim vrtićem Rakovac.

Iako dječji vrtić Rakovac provodi sve propisane mjere zaštite i uspješno upravlja sustavom sigurnošću, sliku uzornog vrtića kvari broj djece u skupinama koji je veći od propisanog te se time doprinosi smanjenju kvalitete boravka djece u vrtiću (manje prostora za neometano kretanje, češće oboljenja djece i sl.). Time se opterećuju i odgojitelji koji zbog navedenog često ističu razne zdravstvene tegobe koje pripisuju upravo broju djece većem od standarda. Osim odgojitelja i svi drugi zaposlenici također su u nezavidnoj poziciji. Situacija s brojem djece vrlo je slična i u drugim vrtićima u Hrvatskoj te prilikom sagledavanja sustava upravljanja sigurnošću u dječjim vrtićima posebnu pažnju vrtići bi trebali posvetiti upravo tom segmentu.

7. LITERATURA

- [1] <https://lolamagazin.com/2019/01/23/kako-je-nastao-prvi-vrtic-prije-179-godina/> pristupljeno 13.7.2023.
- [2] <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15573> pristupljeno 13.7.2023.
- [3] Palačić, D.: „Sustavi upravljanja sigurnošću“, Iproz, Zagreb, 2007.
- [4] ISO 45001:2018 Sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu
- [5] Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14 , 94/18, 96/18)
- [6] Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22)
- [7] Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18),
- [8] Zakon o privatnoj zaštiti (NN 16/2020, 114/22)
- [9] Zakon o informacijskoj sigurnosti (NN 79/2007)
- [10] Zakon o tajnosti podataka (NN 79/07, 86/12)
- [11] Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/18)
- [12] Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22, 101/23)
- [13] Državni zavod za statistiku: *Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja. Početak ped. G. 2021./2022.*, <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29018> pristupljeno 3.1.2023.
- [14] Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoja i obrazovanja (NN, 5/15)
- [15] Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN, 63/08, 90/10)
- [16] Požgaj, Ž.: „*Suživot unutarnjeg i vanjskog prostora*“, *Dijete, vrtić, obitelj* (2015.), 77/78, 41-45.
- [17] Burić, H.: „*Zajedničke dimenzije: europski utjecaji pri određivanju standarda*“, *Dijete, vrtić, obitelj* (2015.), 12 (44), 2-8. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/177821>, pristupljeno 16.7.2023.
- [18] Stipanec, S., Bartolac A.: „*Ergonomska prilagodba životnog prostora za djecu predškolske dobi*“, *Život i škola* (2016.), LXI (2), 81-92. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/162154> pristupljeno 13.6.2023.
- [19] American National Standard Institute: *Acoustical Performance Criteria, Design Requirements and Guidelines for Schools*(2002.), <http://www.ansi.org/> pristupljeno 23.3.2023.

- [20] Normativi i uputstva za planiranje, programiranje, projektiranje i opremanje dječjih jaslica i dječjih vrtića (Narodne novine 45/77 i Prosvjetni vjesnik 4-5 od 15.12.1977.)
- [21] Ministarstvo gospodarstva: „Vodič o sigurnosti dječjih igrališta“ (2015.)
Preuzeto s
https://www.mingo.hr/public/trgovina/vodic_o_sig_djec_igr_09022016.pdf
pristupljeno 12.5.2023.
- [22] Hrvatski normativni dokument: Oprema i podloge za igrališta
<https://repozitorij.hzn.hr/norm/HRN+EN+1176-1%3A2017> pristupljeno
23.3.2023.
- [23] <https://gradonacelnik.hr/home-glavna-vijest/karlovac-u-rekonstrukciju-i-obnovu-vrtica-ulozili-preko-100-milijuna-kuna/> pristupljeno 28.2.2023.
- [24] <https://kaportal.net.hr/nekategorizirano/3741019/vrtic-rakovac-iduce-godine-u-potpuno-novom-ruhu-grad-za-rekonstrukciju-namjerava-izdvojiti-16-milijuna-kuna/> pristupljeno 25.5.2023.
- [25] Glavni projekt, Dječji vrtić Rakovac
- [26] Pravilnik o poslovima s posebnim uvjetima rada (NN 5/84)
- [27] Pravilnik o otpornosti na požar i drugim zahtjevima koje građevine moraju zadovoljiti u slučaju požara (NN 29/2013)
- [28] Pravilnikom o hidrantskoj mreži za gašenje požara (NN br. 08/06)
- [29] <https://lantinea.hr/> , pristupljeno 22.6.2023.
- [30] Dječji vrtić Četiri rijeke: Sigurnosno-zaštitne mjere i protokoli postupanja u kriznim situacijama, <https://vrtic-cetiririjeke.hr/>, pristupljeno 15.6.2023.
- [31] Vujić Šisler, Lj. „Ozljede djece u vrtiću - kako ih spriječiti, prepoznati i sanirati.“ *Dijete, vrtić, obitelj* (2004), 10 (38), 18-20. Preuzeto s
<https://hrcak.srce.hr/178209> pristupljeno 20.7.2023.
- [32] Dječji vrtić Četiri rijeke: Godišnje izvješće o ostvarivanju plana i programa rada dječjeg vrtića „Četiri rijeke“ za pedagošku godinu 2021.-2022.
<https://vrtic-cetiririjeke.hr/media/attachments/2022/09/27/godinjje-izvjee-o-radu-za-ped.-god.-2021-2022.pdf> pristupljeno 20.7.2023.
- [33] <https://danas.hr/hrvatska/curice-isetale-iz-vrtica-sat-vremena-nisu-primijetili-da-ih-nema-odgojiteljice-dobile-opomenu-pred-otkaz-04e5fb06-b9f3-11ec-a7d3-0242ac130012> pristupljeno 15.7.2023.

8. PRILOZI

8.1. Popis tablica

Tablica 1. Broj dječjih vrtića u 2021./2022. god. prema vrsti osnivanja[13]	16
Tablica 2. Broj djece u dječjim vrtićima prema vremenu boravka[13].....	17
Tablica 3. Maksimalan broj djece u skupini prema dobi[15]	19
Tablica 4. Prostori dječjeg vrtića[15].....	20
Tablica 5. Prikaz ozljeda/hitnih stanja nastalih tijekom 2021./2022. u dječjem vrtiću Četiri rijeke[32]	29
Tablica 6. Obujam zgrade vrtića [25].....	32
Tablica 7. Predviđeni broj grupa i broj djece [25]	32
Tablica 8. Popis radnih mjesta, vlastiti izvor autora.....	37
Tablica 9. Izloženost određenim opasnostima po radnim mjestima, vlastiti izvor autora.....	38
Tablica 10. Osobna zaštitna sredstva odgojitelja, vlastiti izvor autora.....	39
Tablica 11. Osobna zaštitna sredstva kućnog majstora, vlastiti izvor autora.....	42
Tablica 12. Protokol postupanja kod zdravstvenih problema djeteta [30].....	63

8.2. Popis slika

Slika 1. Vinil pod, vlastiti izvor autora	24
Slika 3. Prozor na visini da djeca vide van, vlastiti izvor autora.....	25
<i>Slika 2. Zaštita na vratima od priklještenja prstiju, vlastiti izvor autora</i>	<i>25</i>
Slika 4. Slika dječjeg krevetića za spavanje, vlastiti izvor autora	26
Slika 5. Toalet prilagođen djeci, vlastiti izvor autora	26
Slika 6. Stol i stolice za djecu jasličke dobi – stolice s naslonom za ruke, vlastiti izvor autora.....	27
Slika 7. Dječji vrtić Rakovac prije rekonstrukcije [22].....	31
Slika 8. Dječji vrtić Rakovac, Karlovac, vlastiti izvor autora.....	32
Slika 9. Igralište dječjeg vrtića, vlastiti izvor autora	33
<i>Slika 11. Dizalo u dječjem vrtiću Rakovac, vlastiti izvor autora</i>	<i>34</i>
<i>Slika 10. Unutarnje stubište u dječjem vrtiću Rakovac, vlastiti izvor autora</i>	<i>34</i>
Slika 12. Vanjsko stubište u dječjem vrtiću Rakovac, vlastiti izvor autora	34

Slika 13. Zaštitna kuta odgojitelja [29]	40
Slika 14. Vatrodojavna centrala, vlastiti izvor autora	43
Slika 15. Centrala za upravljanje otvaranja prozora za odimljavanje stubišta,	44
Slika 16. Svjetlosni signal, detektor dima i sirena na stropu Dječjeg vrtića Rakovac, vlastiti izvor autora.....	45
Slika 17. Mehanizam za automatsko odimljavanje otvaranjem prozora,	46
Slika 18. Plan evakuacije i spašavanja, vlastiti izvor autor	47
Slika 19. Aparati za gašenje požara i zidni hidrant,	48
Slika 20. Aparati za gašenje požara,	49
Slika 21. Vatrogasni put, vlastiti izvor autora.....	50
Slika 22. Pravni kutak dječjeg vrtića Rakovac sa izloženim Kućnim redom,	51

8.3. Prilozi

Prilog 1. Prilog pedagoške dokumentacije (imenik djece) u cilju zaštite zdravlja i sigurnosti djece [28]	66
Prilog 2. Izvješće o ozljedi ili hitnom stanju djeteta [28].....	70
Prilog 3. Obrazac otpusta djeteta iz vrtića [28].....	71